

REPUBLIKA HRVATSKA
SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA HRVATE
IZVAN REPUBLIKE HRVATSKE

NACIONALNI PLAN RAZVOJA ODNOSA
REPUBLIKE HRVATSKE S HRVATIMA IZVAN
REPUBLIKE HRVATSKE DO 2027. GODINE

travanj 2022.

Sadržaj

Kazalo kratica	4
1. Predgovor.....	1
2. Uvod	2
3. Srednjoročna vizija razvoja	5
4. Opis razvojnih potreba i potencijala.....	6
4.1. Načela strateškog planiranja.....	6
4.2. Polazišni dokumenti za izradu Nacionalnog plana	6
4.3. Opis temeljnih ciljanih skupina	7
4.4. Opis srednjoročnih razvojnih potreba i potencijala za područje.....	11
4.4.1. Hrvati u BiH.....	11
4.4.2. Hrvatska nacionalna manjina.....	12
4.4.3. Hrvatsko iseljništvo/dijaspora	14
4.4.4. Povratnici i useljenici iz hrvatskog iseljništva/dijaspore.....	16
4.4.5. Građani RH.....	18
4.4.6. SWOT analiza	19
4.5. Analiza ključnih dionika	20
4.6. Horizontalne teme.....	25
4.6.1. Koordinativna uloga SDUHIRH-a	25
4.6.2. Usklađivanje s horizontalnim politikama EU-a.....	25
4.7. Prikaz strateške koncepcije	26
4.8. Zaključna razmatranja i preporuke.....	27
5. Usklađenost s NRS-om, sektorskim i višesektorskim strategijama te dokumentima prostornog uređenja.....	28
6. Prioriteti javne politike u srednjoročnom razdoblju.....	31
7. Posebni ciljevi, pokazatelji ishoda i pripadajuće mjere	32
7.1. PCI: Zaštita prava i promicanje interesa HIRH-a	32
7.1.1. Doprinos provedbi PCI iz hijerarhijski nadređenih akata strateškog planiranja .	33
7.1.2. Mjere za provedbu PCI	33
7.1.3. Doprinos PCI SDG-ovima	33
7.2. PC2: Razvijanje povezanosti i odnosa s HIRH-om.....	34
7.2.1. Doprinos provedbi PC2 iz hijerarhijski nadređenih akata strateškog planiranja .	35
7.2.2. Mjere za provedbu PC2	35
7.2.3. Doprinos PC2 SDG-ovima	36

7.3. PC3: Povratak hrvatskog iseljeništva/dijaspore i njihovih potomaka u RH.....	36
7.3.1. Doprinos provedbi PC3 iz hijerarhijski nadređenih akata strateškog planiranja .	36
7.3.2. Mjere za provedbu PC3	37
7.3.3. Doprinos PC3 SDG-ovima	37
8. Indikativni financijski okvir s prikazom financijskih pretpostavki za provedbu posebnih ciljeva	39
9. Okvir za praćenje, izvještavanje i vrjednovanje.....	41
9.1. Okvir za praćenje i izvještavanje	41
9.2. Okvir za vrjednovanje.....	42
10. Popis tablica i slika.....	43
10.1. Popis tablica.....	43
10.2. Popis slika.....	43
11. Prilozi.....	44
11.1. Prilog 1. Predložak za izradu nacionalnog plana	44
11.2. Prilog 2. Cjeloviti tekst Analize stanja	44

Kazalo kratica

Puni naziv pojma	Kratica
Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana razvoja odnosa Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske od 2022. do 2024. godine	<i>Akcijski plan</i>
Analiza stanja i opis razvojnih potreba i potencijala za područje odnosa Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske	<i>Analiza stanja</i>
Bosna i Hercegovina	<i>BiH</i>
Europska unija	<i>EU</i>
Globalni ciljevi održivog razvoja, Program održivog razvoja do 2030., Ujedinjeni narodi, 2015.	<i>SDG</i>
Hrvati iseljenici u prekomorskim i europskim državama i njihovi potomci	<i>hrvatsko iseljništvo/dijaspora</i>
Hrvati izvan Republike Hrvatske	<i>HIRH</i>
Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	<i>JLP(R)S</i>
Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije	<i>MRRFEU</i>
Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine, Narodne novine, br. 13/21.	<i>NRS</i>
Nacionalni plan razvoja odnosa Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske do 2027. godine	<i>Nacionalni plan</i>
Narodne novine	<i>NN</i>
Odbor za Hrvate izvan Republike Hrvatske Hrvatskog sabora	<i>Odbor za HIRH</i>
Posebni cilj br. 1. (u odnosu na ovaj dokument)	<i>PC1</i>
Posebni cilj br. 2. (u odnosu na ovaj dokument)	<i>PC2</i>
Posebni cilj br. 3. (u odnosu na ovaj dokument)	<i>PC3</i>
Pripadnici suverenog i konstitutivnoga hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini	<i>Hrvati u BiH</i>
Pripadnici hrvatske manjine u europskim državama	<i>hrvatska nacionalna manjina/HNM</i>
Provedbeni program Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske za razdoblje 2021. – 2024.	<i>Provedbeni program</i>
Republika Hrvatska	<i>RH</i>
Savjet Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske	<i>Savjet Vlade</i>
Sjedinjene Američke Države	<i>SAD</i>

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske	<i>SDUHIRH</i>
Strategija o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, 2011. godina	<i>Strategija</i>
Strateški cilj 4. Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske, Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine, Narodne novine, br. 13/21.	<i>SC4</i>
Strateški cilj 6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji, Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine, Narodne novine, br. 13/21.	<i>SC6</i>
Stručna radna skupina za izradu Nacrta Nacionalnog plana razvoja odnosa Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske do 2027. godine i Nacrta Akcijskog plana za provedbu Nacionalnog plana razvoja odnosa Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske za razdoblje od 2022. do 2024. godine	<i>SRS</i>
Vlada Republike Hrvatske	<i>Vlada RH</i>
Zakon o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, Narodne novine, br. 124/11., 16/12.	<i>Zakon</i>

1. Predgovor

RH se svojim Ustavom obvezala štiti prava i interese državljana koji žive ili borave u inozemstvu te promicati njihove veze s domovinom, a dijelovima hrvatskog naroda u drugim državama jamči se osobita skrb i zaštita. Ispunjavajući navedene ustavne obveze, dosadašnje vlasti RH donijele su Strategiju te poseban Zakon kojim se uredilo pitanje odnosa RH s HIRH-om. Nacionalni plan novi je srednjoročni akt strateškog planiranja od nacionalnog značaja u području odnosa RH s HIRH-om kojim će se to područje dodatno unaprijediti.

Nacionalni plan pobliže određuje područja normativnog, organizacijskog i financijskog okruženja koja su značajna za daljnji razvoj javnih politika u području odnosa RH s HIRH-om. Namjena je Nacionalnog plana odrediti srednjoročnu viziju razvoja odnosa RH s HIRH-om te način njezina ostvarenja. To se čini na način koji uvažava prioritete politike (RH) u području jačanja položaja Hrvata u BiH i hrvatske nacionalne manjine, jačanja zajedništva domovinske i iseljene Hrvatske te jačanja povezanosti s HIRH-om i poticanja povratka i useljavanja hrvatskog iseljništva/dijaspore.

Nacionalni plan obuhvaća i predstavlja nastojanja Vlade RH da sustavnim pristupom kroz definirane posebne ciljeve, mjere i aktivnosti u ovom području djelovanja pridonese:

- zaštiti, unaprjeđenju i jačanju položaja HIRH-a
- razvijanju odnosa, veza i suradnje s HIRH-om
- povratku i useljavanju hrvatskog iseljništva/dijaspore i njihovih potomaka.

Ti će ishodi Nacionalnog plana, u širem strateškom aspektu, zajedno pridonijeti globalnoj prepoznatljivosti RH i jačanju njezina međunarodnog položaja i uloge te njezinoj demografskoj revitalizaciji. Na taj se način ojačava otpornost RH na krize i omogućuje njezin održivi gospodarski rast i društveni razvoj. Stoga ovaj Nacionalni plan predstavlja akt koji se donosi i radi nastavka provedbe i razvoja već započetih procesa koje RH provodi s ciljem djelotvornog povezivanja hrvatskog društva i HIRH-a u jedinstvenu cjelinu nedjeljivoga hrvatskog naroda te s ciljem očuvanja i jačanja hrvatskoga nacionalnog identiteta i prosperiteta.

2. Uvod

Nacionalni plan srednjoročni je akt strateškog planiranja od nacionalnog značaja kojim se pobliže definira provedba strateških ciljeva NRS-a s ciljem unaprjeđenja javne politike u području odnosa RH s HIRH-om. Svrha je izrade Nacionalnog plana pružiti podlogu za moderan, usustavljen, održiv i učinkovit razvoj odnosa RH s HIRH-om. Opravdanost izrade Nacionalnog plana proizlazi iz činjenice da je od donošenja zakonodavnog i strateškog okvira kojim se uređuje navedeni odnos prošlo 10 godina. Stoga Nacionalni plan predstavlja odgovor na potrebu za strateškim osuvremenjivanjem odrednica odnosa RH s HIRH-om u odnosu na strateške (npr. donošenje NRS-a), zakonodavne (npr. zakonsko uređivanje sustava strateškog planiranja u tijelima javne vlasti u RH), sociodemografske (npr. pandemija COVID-19, tendencija iseljavanja iz RH) i druge novonastale društvene čimbenike i okolnosti s obzirom na razdoblje u kojem su doneseni Strategija i Zakon.

Nacionalni plan izrađivao se u vrijeme kada je svijet pogodila pandemija bolesti COVID-19, što je predstavljalo vrlo ograničavajući čimbenik u procesu izrade. Navedeno se posebno negativno odrazilo na planiranu dinamiku u procesu izrade akta jer je pandemija utjecala na sve uključene dionike i ograničila mogućnost aktivnog uključivanja u izradu samog akta. Stoga je kasnio i proces izrade Nacionalnog plana koji je uključivao vrlo široki krug dionika, istraživanje i prikupljanje podataka te konzultacije s relevantnim dionicima od strane SDUHIRH-a kao nositelja izrade Nacionalnog plana. Pandemija bolesti COVID-19 negativno se odrazila na proces izrade Nacionalnog plana u smislu potrebe produljenja planiranih rokova vezanih za izradu tog akta. Inicijalno je planirano da Nacionalni plan aktivno obuhvati strateško razdoblje od 2021. godine do 2027. godine. S obzirom na navedeni ograničavajući čimbenik i njegov negativan učinak na izradu Nacionalnog plana, samim planom se u nazivu aktivno obuhvaća razdoblje do 2027. godine. Ipak, navodi se kako se ključni strateški elementi Nacionalnog plana (npr. mjere) već aktivno primjenjuju u djelokrugu aktivnosti SDUHIRH-a (imajući u vidu ostale nadređene i podređene akte/dokumente strateškog planiranja – npr. NRS, Program Vlade i dr.).

Proces izrade Nacionalnog plana u skladu je s odredbama Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN, br. 123/17.) i pripadajućih podzakonskih akata kao nadređenoga zakonodavnog okvira s jedne strane te NRS-a kao nadređenoga strateškog okvira s druge strane. Za izradu Nacionalnog plana relevantni su SC4 i SC6 NRS-a. Nacionalni plan kroz SC4 pridonosi dijelu razvojnog smjera NRS-a: „Održivo gospodarstvo i društvo” u smislu osvješćivanja nedjeljivosti hrvatskog naroda. Tako se, kroz kreiranje pozitivne percepcije hrvatskog naroda i RH kao jedinstvenog pojma u cijelome svijetu, izravno potiče prepoznatljivost te ojačava položaj RH i održivost hrvatskog društva u i izvan RH u cjelini. Na sličan način Nacionalni plan pridonosi dijelu razvojnog smjera NRS-a: „Jačanje otpornosti na krize” kroz SC6. Osvješćivanjem nedjeljivosti hrvatskog naroda cilja se na HIRH koji kvalitativno i kvantitativno čine značajni dio hrvatskoga nacionalnog korpusa. Time se kroz širu prizmu izravno pridonosi demografskoj revitalizaciji RH. Tako su smjernice i prioriteti politike za izradu i sadržaj Nacionalnog plana u ovom području implementirani u ovaj akt i usmjereni ka daljnjem unaprjeđenju javnih politika u području odnosa RH s HIRH-om.

Nadalje, pri polaznoj osnovi Nacionalnog plana vrijedi istaknuti kako su se, pod utjecajem različitih povijesnih, političkih i socioekonomskih razloga, Hrvati stoljećima kontinuirano iseljavali s tadašnjih hrvatskih prostora u susjedne, europske i prekoceanske države u kojima, ovisno o državi nastanjenja, imaju različite položaje i statuse. Isto tako, neki su dijelovi hrvatskoga naroda uslijed raznih povijesno-političkih okolnosti ostali izvan granica RH, tj. u susjednim državama. Nastavno na prethodno navedene povijesne činjenice zaključuje se da su HIRH duboko

ukorijenjeni u povijesne procese oblikovanja hrvatskoga nacionalnog i kulturnog identiteta, kao i same hrvatske nacije. HIRH su, naime, kreatori epoha kroz koje je hrvatski narod u domovini prolazio u složenim prilikama koje su se rađale i umirale tijekom više stoljeća i u nekoliko država. Na tim povijesnim tragovima i njihovu doprinosu obrani RH u Domovinske ratu ostvarena je hrvatska državna samostalnost kao kruna tisućljetnih težnji za slobodom raseljenoga hrvatskog bića. U svim procesima koji su prethodili ostvarenju toga temeljnog nacionalnog i političkog cilja svih Hrvata sudjelovali su i HIRH.

U suvremenim okolnostima, kada je RH ostvarila članstvo u EU-u i drugim važnim međunarodnim asocijacijama, modernizacija hrvatskoga društva i institucija te jačanje povjerenja u institucije nužan su uvjet stabilnog i trajnog položaja RH u globalnom kontekstu. Procjenjuje se da danas izvan RH živi oko četiri milijuna Hrvata¹ (uključujući i pripadnike hrvatskoga naroda po podrijetlu) različitih položaja i statusa u državama prebivališta. HIRH su tako diljem svijeta stekli životno, radno i poslovno iskustvo koje može obogatiti i olakšati napore u bržem razvoju RH. Zbog toga je trajno opredjeljenje javne politike RH određeno na sljedeći način:

- ⇒ *jačanjem položaja Hrvata u BiH, hrvatske nacionalne manjine te zajedništva domovinske i iseljene Hrvatske (u odnosu na hrvatsko iseljništvo/dijasporu)*
- ⇒ *jačanjem i unaprjeđenjem suradnje s HIRH-om*
- ⇒ *uspostavljanjem veza HIRH-a s RH i pokretanje poslovanja u RH ili u suradnji s hrvatskim poslovnim subjektima*
- ⇒ *stvaranjem poticajnog okruženja i uvjeta za povratak (i useljavanje) hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka (hrvatsko iseljništvo/dijaspora) u domovinu te unaprjeđenjem procesa integracije na svim područjima.*

Kvalitativnu podlogu za izradu Nacionalnog plana predstavljali su i postojeći dokumenti iz strateškog i normativnog okvira RH, tj. praktično iskustvo tijela javne vlasti RH (primarno SDUHIRH-a) stečeno provedbom Strategije i Zakona. Analiza postojećeg stanja i postupak vrjednovanja do danas provedenih strateških i zakonodavnih akata ukazala je na opis razvojnih potreba i potencijala uz pomoć kojih su definirani posebni ciljevi, mjere te drugi primarni i sekundarni elementi strateške vertikale² čija će ostvarenja i pokazatelji pridonijeti ostvarenju strateških ciljeva RH. Rezultat navedene Analize stanja ukazuje na to da *ključnu polaznu točku za usustavljanje i razvoj odnosa RH s HIRH-om predstavlja činjenica kako su svi Hrvati, bez obzira na to gdje i u kakvom statusu žive, pripadnici jednoga i nedjeljivoga hrvatskog naroda* (što je, kako je i ranije navedeno, prepoznato Ustavom RH, ali i zakonodavnim okvirom). Zakonodavni okvir RH³ kao HIRH prepoznaje: Hrvate u BiH (kao ravnopravan, suveren i konstitutivan narod), pripadnike hrvatske nacionalne manjine u europskim državama te hrvatsko iseljništvo/dijasporu.⁴ Navedene kategorije HIRH-a detaljnije su opisane u 4. poglavlju Nacionalnog plana.

Metodologija izrade Nacionalnog plana počiva na svim načelima strateškog planiranja te dobrog upravljanja, a posebice se ističe načelo partnerstva. Primjena navedenog načela počiva na participativnosti u izradi Nacionalnog plana. U izradu Nacionalnog plana uključen je široki krug zainteresiranih dionika sa svrhom postizanja konsenzusa i usklađenosti djelovanja svih dionika u

¹ Izvor procjene naveden je u Analizi stanja koja se prilaže Nacionalnom planu.

² Strateška vertikala definira se kao vertikalni pristup odnosima više i niže strateške razine (npr. strateški ciljevi NRS-a – posebni ciljevi – mjere – aktivnosti).

³ U smislu ovoga Nacionalnog plana Hrvati izvan Republike Hrvatske definirani su sukladno čl. 2. Zakona.

⁴ Iseljnicima (tj. pripadnicima hrvatskog iseljništva/dijaspare) u smislu ovoga Nacionalnog plana smatraju se iseljeni Hrvati koji su RH napustili prije 8. listopada 1991. godine u namjeri da u inozemstvu stalno žive te njihovi potomci sukladno st. 3. čl. 11. Zakona o hrvatskom državljanstvu (NN, br. 53/91., 70/91., 28/92., 113/93., 4/94., 130/11., 110/15., 102/19.).

ovom području (Zakonom uređeni nositelji odnosa RH s HIRH-om te ostali relevantni dionici). Kako bi se što kvalitetnije primijenilo načelo partnerstva, SDURHIH je osnovao SRS koju čine najznačajniji predstavnici dionika odnosa RH s HIRH-om (u RH). Tako su u radu SRS-a sudjelovali predstavnici drugih tijela javne vlasti RH, propisani nositelji odnosa i suradnje s HIRH-om (tj. predstavnici Hrvatske matice iseljenika, Savjeta Vlade, Odbora za HIRH, akademske zajednice i civilnoga sektora, tj. predstavnici značajnijih organizacija HIRH-a).

U daljnjim praktičnim koracima konkretizacije razvoja područja odnosa RH s HIRH-om, a na temelju izrađenoga Nacionalnog plana izradit će se, tj. revidirati vezani provedbeni dokumenti od kojih se ističu: Akcijski plan te Provedbeni program. Navedenim će se aktima razraditi elementi niže strateške razine (i.e. mjere, aktivnosti) u području odnosa RH s HIRH-om, a sve s ciljem ostvarenja posebnih ciljeva iz Nacionalnog plana. Na taj način Nacionalni plan (zajedno sa svim svojim sastavnim elementima) predstavlja ključni element strateške vertikale u određivanju održivog razvoja područja odnosa RH s HIRH-om u sedmogodišnjem razdoblju.

3. Srednjoročna vizija razvoja

„RH 2027. godine ostvaruje visoki stupanj razvoja odnosa s HIRH-om i moderan sustav usluga koji će odgovarati njihovim potrebama te time pridonosi jačanju zajedništva hrvatskoga naroda u svrhu ukupnog razvoja i napretka RH na dobrobit svih njezinih građana.”

Vizija Nacionalnog plana određena je u odnosu na viziju RH u 2030. godini koja je definirana NRS-om, a koja ističe kako je *Hrvatska u 2030. godini konkurentna, inovativna i sigurna zemlja prepoznatljivog identiteta i kulture, zemlja očuvanih resursa, kvalitetnih životnih uvjeta i jednakih prilika za sve*. Ovaj Nacionalni plan usmjeren je ka viziji RH kao državi u kojoj su HIRH integralni i punopravni dio hrvatskog društva i kulture te punopravni dio jednoga i nedjeljivoga hrvatskog naroda bez obzira na njegovu rasprostranjenost diljem svijeta. Same posebnosti HIRH-a, u skladu s vizijom Nacionalnog plana, predstavljaju razvojni potencijal RH u odnosu na jačanje prepoznatljivosti i utjecaja na međunarodnom planu (što se posebice odnosi na susjedno međunarodno okruženje RH).

Nastavno na navedene posebnosti, a u odnosu na iskazanu viziju (kao i NRS koja je akt strateškog planiranja nadređen Nacionalnom planu), ističe se da tri kategorije HIRH-a predstavljaju sljedeće temeljne generalizirane potencijale:

- ✓ *Hrvati u BiH snažan potencijal za jačanje međunarodnog položaja i uloge RH (kroz zalaganje za opstanak i ostanak Hrvata u BiH)*
- ✓ *hrvatska nacionalna manjina snažan potencijal za očuvanje autohtonosti hrvatskih zajednica u europskim državama, čime se osigurava održivost hrvatskog društva*
- ✓ *hrvatsko iseljništvo/dijaspora neosporni potencijal u demografskoj revitalizaciji (prvenstveno kroz poticanje procesa remigracije).*

Kako bi se ostvarila ukupnost tih potencijala, HIRH trebaju ostati i postati ravnopravni članovi društva s jednakim pravima i mogućnostima u odnosu na građane RH. Također, pojavljuje se potreba da se u provedbi svih javnih politika i osiguranju njihova jednakog pristupa javnim uslugama uzimaju u obzir posebnosti HIRH-a te se iste na taj način aktiviraju kao prednosti i razvojni potencijali RH. To se veže i na uspostavu moderne samostalne hrvatske države (njezinom obranom i obnovom), čime su dohvaćene i obuhvaćene povijesne vizije cjelokupnoga hrvatskog nacionalnog korpusa. Danas, u vrijeme globalnih procesa i njihovih utjecaja na razvoj civilizacija, HIRH postaju partneri i ključni čimbenici opstojnosti, razvoja i napretka RH.

4. Opis razvojnih potreba i potencijala

Ovo poglavlje Nacionalnog plana temelji se na dokumentu Analiza stanja koji se nalazi u prilogu Nacionalnog plana. Analiza stanja predstavlja detaljnu strateško-praktičnu podlogu za definiranje razvojnih potreba i razvojnih potencijala područja odnosa RH s HIRH-om. S druge strane, predmetno poglavlje predstavlja sintezu podataka iz Analize stanja do kojih se došlo metodom kauzalne indukcije podataka u Analizi stanja.

4.1. Načela strateškog planiranja

SDUHIRH izradu Nacionalnog plana, kao i vlastito djelovanje, temelji na sljedećim ključnim načelima koja održavaju visoki stupanj kvalitete aktivnosti i strateškog planiranja/upravljanja:

- točnosti i cjelovitosti
- učinkovitosti i djelotvornosti
- odgovornosti i usmjerenosti na rezultat
- održivosti
- partnerstva
- transparentnosti.

4.2. Polazišni dokumenti za izradu Nacionalnog plana

Nacionalni plan, kao srednjoročni akt strateškog planiranja, temelji se na nizu (strateških) dokumenata i zakonskih akata koji su vezani za područje odnosa RH s HIRH-om te određuju/uređuju djelovanje SDUHIRH-a kao tijela državne uprave – koordinatora nositelja spomenutog odnosa. Temeljni polazišni dokumenti za izradu Nacionalnog plana navode se u nastavku (navodi se da su za izradu Nacionalnog plana korišteni i drugi dokumenti, dok se ovdje navode samo ključni za izradu osnovnih strateških elemenata Nacionalnog plana):

- Ustav Republike Hrvatske, NN, 56/90., 135/97., 08/98., 113/00., 124/00., 28/01., 41/01., 55/01., 76/10., 85/10., 05/14.
- Nacionalna razvoja strategija Republike Hrvatske do 2030. godine, NN, 13/21.
- Strategija o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, 2011. godina
- Zakon o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, NN, 124/11., 16/12.
- Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske, NN, 123/17.
- Uredba o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, NN, 89/18.
- Pravilnik o rokovima i postupcima praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, NN, 6/19.
- Program održivog razvoja do 2030., Ujedinjeni narodi, 2015.
- Program Vlade Republike Hrvatske za mandat 2020. – 2024., 2020. godina
- Provedbeni program Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske 2021. – 2024. i Tablični prikaz mjera i okvira za praćenje mjera iz Provedbenog programa, 2020. godina.

4.3. Opis temeljnih ciljanih skupina

Ovim je Nacionalnim planom prepoznato/formirano pet sljedećih temeljnih ciljanih skupina područja odnosa RH s HIRH-om (koje su grupirane/klasificirane sukladno socioekonomskim, demografskim, psihosocijalnim i dr. specifičnostima):

1. *Hrvati u BiH*
2. *hrvatska nacionalna manjina*
3. *hrvatsko iseljeničtvo/dijaspora*
4. *povratnici i useljenici iz hrvatskog iseljeničtva/dijaspora*
5. *građani RH.*

Prve tri navedene ciljane skupine predstavljaju tri kategorije HIRH-a prepoznate Zakonom (članak 2.). Hrvati u BiH, hrvatska nacionalna manjina i hrvatsko iseljeničtvo/dijaspora su postojećim zakonodavnim, ali i strateškim (Strategija) okvirom, kojim se uređuje/određuje područje odnosa RH s HIRH-om, kategorizirani sukladno povijesnim, socioekonomskim, pravnim i dr. društvenim posebnostima (i odrednicama).

Četvrta navedena ciljana skupina – povratnici⁵ i useljenici⁶ iz hrvatskog iseljeničtva/dijaspora još uvijek nije (kroz preciznu definiciju) uređena zakonodavnim okvirom RH (iako se poticanje povratka/useljavanje hrvatskog iseljeničtva/dijaspora obrađuje spomenutim zakonodavnim okvirom). Ipak, precizirana je politološkom strukom RH i javnom politikom RH koja se usmjerava prema poticanju povratka i useljavanja hrvatskog iseljeničtva/dijaspora. Povratnici i useljenici iz hrvatskog iseljeničtva/dijaspora tako se ovim Nacionalnim planom (a u skladu s istraživanjima akademske zajednice RH⁷) označuju kao ciljana skupina koja remigrira⁸ u RH. S obzirom na izrazitu važnost politike poticanja povratka i useljavanja hrvatskog iseljeničtva/dijaspora te pozitivan trend remigracije pripadnika hrvatskog iseljeničtva/dijaspora, ista se ciljana skupina označuje kao temeljna u ovom Nacionalnom planu.

Peta navedena ciljana skupina – građani RH također se označuje kao ključna za razvoj područja odnosa RH s HIRH-om te za napore tijela javne vlasti RH da proaktivno pristupe unaprjeđenju tog odnosa. Budući da je politološkom strukom te Ustavom i zakonodavnim okvirom RH prepoznato da su svi Hrvati pripadnici jednoga nedjeljivog naroda, izrazito je važno da građani RH osjete povezanost s pripadnicima svojeg naroda koji živi izvan granica RH. Građani RH ciljana su skupina (temeljna) svih tijela javnih vlasti u RH te, samim tim, i SDUHIRH-a, za što također postoji zakonodavno uporište u RH. Uključivanje građana RH u aktivnosti područja odnosa RH s HIRH-om značajno je za razvoj odnosa RH s HIRH-om, kao i za jačanje zajedništva i povezanosti RH s HIRH-om.

⁵ Pripadnici hrvatskog iseljeničtva/dijaspora koji su imali prebivalište u RH (a prolaze proces remigracije)

⁶ Potomci hrvatskog iseljeničtva/dijaspora koji nisu imali prebivalište u RH (a prolaze proces remigracije)

⁷ Istraživanja akademske zajednice u (ali i izvan RH) ukazuju na potrebu razgraničavanja pojmova povratnika iz hrvatskog iseljeničtva/dijaspora u odnosu na useljenike iz hrvatskog iseljeničtva/dijaspora zbog sociodemografskih i drugih društvenih specifičnosti (i potreba) tih dviju skupina koje se vežu za novije valove iseljavanja u odnosu na starije valove iseljavanja. Također, pojavljuje se potreba za objedinjavanjem nazivlja migracijskog procesa povratka i useljavanja hrvatskog iseljeničtva/dijaspora. Kao značajni izvori navedene potrebe navode se: svakodnevna praksa SDUHIRH-a te istraživanja akademske zajednice u RH (primarno: na Institutu društvenih znanosti, Ivo Pilar², Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu te Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci, ali i dr.).

⁸ Remigracija se u okviru ovoga Nacionalnog plana (sukladno istraživanjima akademske zajednice RH, ali i svjetske akademske zajednice) određuje kao svaka ponovna migracija nakon prve migracije u neku drugu državu (što u kontekstu ovoga Nacionalnog plana uključuje povratnike i useljenike iz hrvatskog iseljeničtva/dijaspora).

Zaključuje se kako su prve tri ciljane skupine te posljednja prethodno navedena ciljana skupina zakonodavno precizirane (u smislu obuhvata iste). S druge strane, ciljana skupina povratnika i useljenika iz hrvatskog iseljeništva/dijaspore neizravno se određuje zakonodavnim okvirom, no snažno se prepoznaje strateškim okvirom i politološkom (ali i sociodemografskom) praksom (između ostalog i predmetnog područja) u RH.

Slijede tablični i slikovni prikazi analize temeljnih ciljanih skupina.

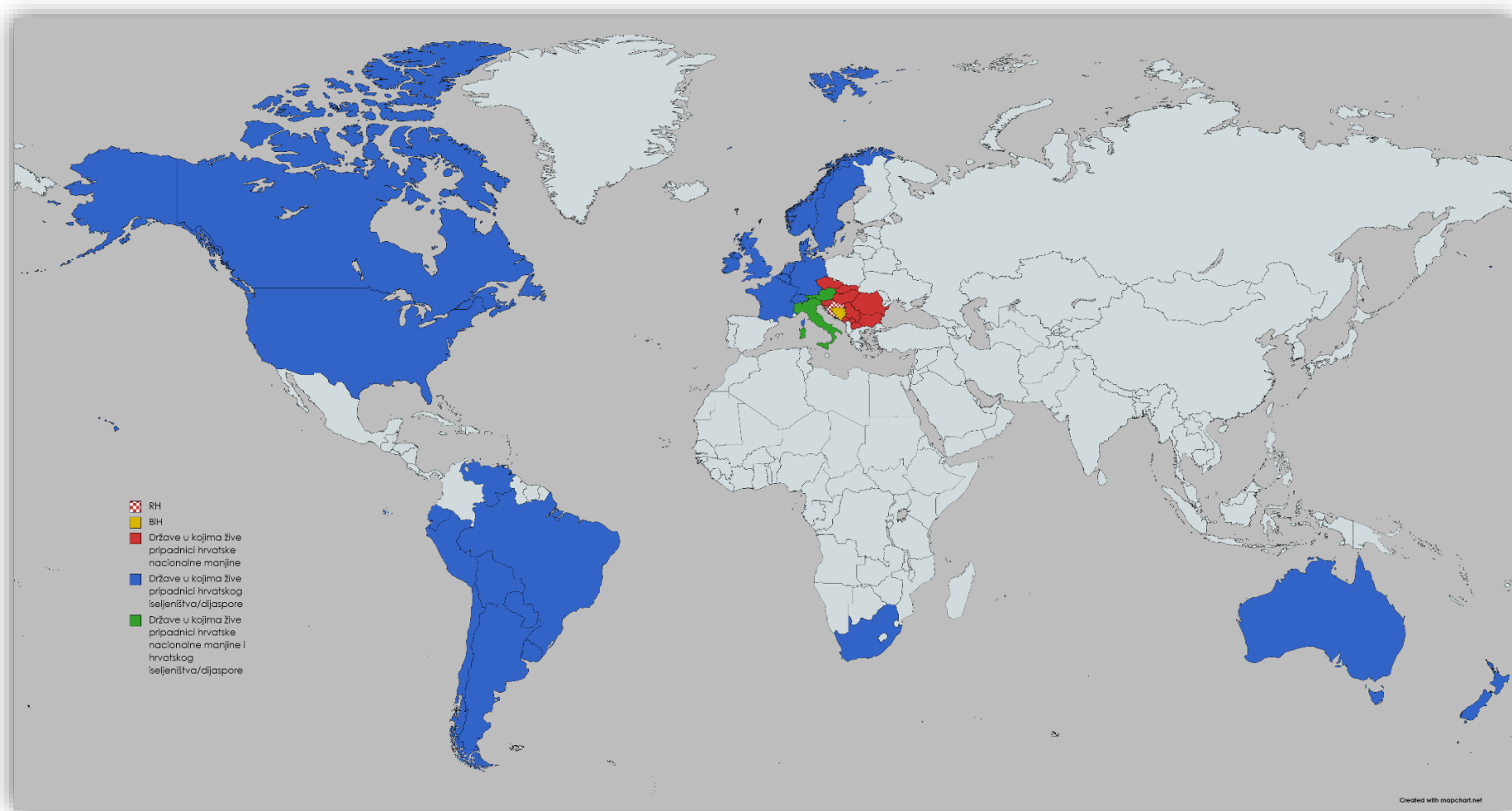
Tablica 1. Analiza temeljnih ciljanih skupina područja odnosa RH s HIRH-om

Redni broj	Naziv ciljane skupine	Siže ciljane skupine	Temeljne razvojne potrebe u odnosu na područje	Temeljni razvojni potencijali u odnosu na područje	Ključne preporuke (opt = mogućnost za razvoj)
1.	<i>Hrvati u BiH</i>	0,5 milijuna Hrvata u BiH koji predstavljaju jedan od konstitutivnih naroda u BiH	<i>ostvarenje prava zajamčenih pravnim aktima u BiH i unaprjeđenje kvalitete života Hrvata u BiH</i>	osnaživanje i proaktivno djelovanje prema svim razvojnim kapacitetima Hrvata u BiH	<i>opt financiranje (npr. strateških i ostalih programa i projekata Hrvata u BiH)</i> <i>opt provođenje stručnih usavršavanja, seminara i radionica usmjerenih prema Hrvatima u BiH</i>
2.	<i>hrvatska nacionalna manjina</i>	0,25 milijuna pripadnika hrvatske nacionalne manjine koji žive u 12 europskih država	<i>pozitivno izjednačavanje priznatih prava pripadnika hrvatske nacionalne manjine u 12 europskih država</i>	korištenje primjera najbolje prakse u bilateralnim suradnjama (npr. međuvladini mješoviti odbori) kako bi se utjecalo na pozitivno izjednačavanje priznatih prava pripadnika hrvatske nacionalne manjine u 12 europskih država	<i>opt proaktivno djelovanje prema hrvatskoj nacionalnoj manjini kroz međuvladine mješovite odbore</i> <i>opt jačanje kulturalne suradnje (u najširem smislu) s hrvatskom nacionalnom manjinom</i>
3.	<i>hrvatsko iseljništvo/dijaspora</i>	3,2 milijuna pripadnika hrvatskog iseljništva/dijaspore koji žive u europskim i prekomorskim državama	<i>jačanje društvenih uloga hrvatskog iseljništva/dijaspore zalaganjem za njihove interese</i>	poticanje na donošenje odluke o povratku hrvatskog iseljništva/dijaspore te jačanje zajedništva s iseljenom Hrvatskom	<i>opt osnaživanje nacionalne marke u državama u kojima živi hrvatsko iseljništvo/dijaspora</i> <i>opt organiziranje dolazaka pripadnika hrvatskog iseljništva/dijaspore u RH (npr. kroz projekte učenja hrvatskoga jezika kao značajnoga razvojnog potencijala)</i>
4.	<i>povratnici i useljenici iz hrvatskog iseljništva/dijaspore</i>	pripadnici hrvatskog iseljništva/dijaspore te njihovi potomci koji remigriraju u RH	<i>održiva integracija u hrvatsko društvo</i>	jačanje koordinativne uloge SDUHIRH-a s drugim nositeljima odnosa i suradnje RH s HIRH-om	<i>opt uspostavljanje formaliziranih inovativnih oblika suradnje SDUHIRH-a s nositeljima odnosa RH s HIRH-om (npr. formaliziranje kontakt točaka u tijelima javne vlasti)</i> <i>opt edukacije za nositelje odnosa RH s HIRH-om s tematikom statusnih pitanja povratnika/useljenika iz hrvatskog iseljništva/dijaspore</i>
5.	<i>građani RH</i>	3,8 milijuna građana RH	<i>jačanje osjećaja pripadnosti i nedjeljivosti hrvatskog naroda (primarno u odnosu na HIRH)</i>	osvješćivanje pripadnosti jednomu nedjeljivom hrvatskom narodu	<i>opt provođenje komunikacijske kampanje za podizanje javne svijesti i senzibiliziranje građana RH o HIRH-u</i> <i>opt digitalna transformacija područja odnosa RH s HIRH-om</i>

om

Izvor: SDUHIRH, 2022.

Slika 1. Prikaz izrazite geografske disperzije temeljnih ciljanih skupina područja odnosa RH s HIRH-om

Izvor: SDUHIRH, 2022.

4.4. Opis srednjoročnih razvojnih potreba i potencijala za područje

Opis i analiza srednjoročnih razvojnih potreba/potencijala područja odnosa RH s HIRH-om pripremljeni su na razini sektorske problematike spomenutog područja odnosa RH s HIRH-om. Sektorska problematika tematski se usklađuje s temeljnim ciljanim skupinama SDUHIRH-a/spomenutog područja koje su identificirane u prethodnom potpoglavlju:

1. *Hrvati u BiH*
2. *hrvatska nacionalna manjina*
3. *hrvatsko iseljeništvo/dijaspora*
4. *povratnici i useljenici iz hrvatskog iseljeništva/dijaspare*
5. *građani RH.*

U ovom potpoglavlju opisuje se samo sažetak razvojnih potreba i potencijala (za područje u srednjoročnom razdoblju). Cjeloviti dokument Analize stanja nalazi se u prilogu 2. Nacionalnog plana.

Naglašava se kako je svako potpoglavlje opisa razvojnih potreba i potencijala (za područje u srednjoročnom razdoblju) zaključeno ključnim razvojnim izazovima koji predstavljaju temeljnu analitičku podlogu za razvoj osnovnih (ali i dopunskih) strateških elemenata Nacionalnog plana (poput, npr. vizije, posebnih ciljeva, mjera i dr.).

4.4.1. Hrvati u BiH

Hrvati u BiH hrvatskim zakonodavnim i strateškim okvirom prepoznata su kategorija HIRH-a koja čini jedan od triju konstitutivnih naroda u BiH. Sociodemografski i povijesno gledano ističe se kako Hrvate u BiH karakteriziraju višestoljetne povijesne, kulturne i tradicijske specifičnosti koje se održavaju kroz običaje, kulturalne izričaje i dr. Na taj način ukazuje se na to da Hrvati u BiH predstavljaju jedinstvenu cjelinu koja se trenutačno nalazi pred izazovima ozračja sve snažnijih globalizacijskih procesa kao i konkretnih političkih i gospodarskih problema te socijalnih odnosa u državi.

Iako su Hrvati u BiH činjenično i pravno gledano konstitutivni narod u državi u kojoj žive, niz političkih, gospodarskih i socijalnih čimbenika utječe na nemogućnost ostvarivanja svih zajamčenih prava. Srž problematike Hrvata u BiH prepoznaje se u njihovu neravnopravnom položaju u odnosu na druga dva konstitutivna naroda. Hrvati u BiH zbog niza nametnutih političkih rješenja nisu u mogućnosti ostvarivati svoj puni potencijal – i to u bitnim područjima života. Najznačajnije odrednice navedene problematike položaja Hrvata u BiH su sljedeće:

- ☞ aspekti izbornog zakona u BiH imaju negativne konotacije i učinke na Hrvate u BiH
- ☞ zatiranje mogućnosti uspostave javnoga medijskog servisa Hrvata u BiH
- ☞ nepogodna i nepravedna raspodjela javnih prihoda Federacije BiH u odnosu na Hrvate u BiH
- ☞ nejednakost primjene zakonodavnog okvira prema Hrvatima u BiH
- ☞ pravne manjkavosti odnosa BiH prema Hrvatima u BiH
- ☞ nemogućnost ostvarenja zajamčenih prava Hrvata u BiH (npr. na upotrebu hrvatskog jezika i latiničnog pisma na cijelom teritoriju BiH)
- ☞ nemogućnost financiranja kulturnih institucija i zaštite kulturnih dobara Hrvata u BiH
- ☞ pokušaji odnarođivanja Hrvata u BiH od strane većinskog naroda.

Daljnja analiza problematike Hrvata u BiH ukazuje na to da je ta kategorija HIRH-a u srži višestruko suočena s izazovima upravo „nametanja” različitih politika (npr. o „građanskoj BiH” kao problematici pogrešne primjene građanskog modela) od strane nekih političkih aktera u

BiH, ali i dijela međunarodnih dionika. Zaključuje se da je Hrvate u BiH potrebno dodatno osnažiti po pitanju očuvanja njihova nacionalnog identiteta.

Osim toga, analiza razvojnih potreba i potencijala vezana za Hrvate u BiH ukazuje i na to da Hrvati s područja BiH stalno iseljavaju, što je problematično za njihov boljitak. Tomu su prvenstveno pridonijeli dugogodišnja borba za jednakopravnost, kontinuirano nametanje pitanja gubitka elementarnih prava kao konstitutivnog naroda te mogućnosti lakšeg iseljavanja u države članice EU-a nakon ulaska RH u EU. Iako se ukazuje na postojanje službenog izvora podataka o iseljavanju Hrvata s područja BiH, podatci Katoličke Crkve u BiH, koja vodi evidenciju broja katolika na godišnjoj razini, govore o tome kako se broj Hrvata, koji su većinom katolici, prepolovio u odnosu na prijeratno razdoblje. S druge strane, sukladno službenim javno dostupnim podacima BiH (primarno Agencije za statistiku BiH), ukazuje se na smanjenje broja Hrvata u BiH od 39,66 % u 2013. godini u odnosu na 1991. godinu.

Navedeni podatci ukazuju na to da je problematika (razvojne potrebe i izazovi) vezana za Hrvate u BiH kvalitativno i kvantitativno izražena te se u nastavku, zaključno, ističu ključni srednjoročni razvojni izazovi Hrvata u BiH za vremensko razdoblje obuhvaćeno ovim Nacionalnim planom.

Ključni srednjoročni razvojni izazovi:

- 1. neravnopravnost položaja te neostvarivanje zakonodavnim okvirom (BiH) zajamčenih prava Hrvata u BiH**
- 2. potpora povratku i ostanku te izazovi jednakopravnosti Hrvata u BiH**
- 3. mogućnosti lakšeg iseljavanja Hrvata u BiH u države članice EU-a nakon što je RH postala njezinom punopravnom članicom**
- 4. korištenje međunarodne politike podrške (npr. EU), posebice u gospodarskom, ali i u drugim vidovima povezivanja RH s BiH**
- 5. daljnje povezivanje RH s Hrvatima u BiH (u gospodarskom, kulturalnom, društvenom i dr. segmentu).**

4.4.2. Hrvatska nacionalna manjina

Člankom 2. Zakona hrvatska nacionalna manjina uređena je kao zasebna kategorija HIRH-a. RH hrvatsku nacionalnu manjinu prepoznaje u 12 europskih država: Mađarskoj, Rumunjskoj, Crnoj Gori, Republici Austriji, Republici Srbiji, Slovačkoj Republici, Republici Kosovo, Češkoj Republici, Talijanskoj Republici, Republici Sjevernoj Makedoniji, Republici Bugarskoj i Republici Sloveniji. Iznimka su Hrvati u Republici Austriji i Talijanskoj Republici. Navedeno je da se, zbog povijesnih, sociodemografskih i drugih društvenih specifičnosti, u tim dvjema europskim državama uz hrvatsku nacionalnu manjinu prepoznaje i zajednica hrvatskog iseljništva/dijaspore.

Analiza razvojnih potreba i potencijala hrvatske nacionalne manjine ukazuje na to da, iako zbog specifičnosti položaja i socioekonomskih, kulturalnih, demografskih i dr. posebnosti, hrvatsku nacionalnu manjinu RH prepoznaje u prethodno navedenom broju država, Hrvatima je status nacionalne manjine (sukladno zakonodavnom okviru pojedinih država) priznat u devet država. U trima državama, dakle, pripadnici hrvatske nacionalne manjine nemaju priznati status nacionalne manjine, što predstavlja značajnu prepreku razvoju tih kategorija HIRH-a. Ipak, kvalitativna situacijska analiza pokazuje da Hrvati, povijesno gledano, stoljećima žive u 12 navedenih europskih država te su, unatoč različitim teškoćama i izazovima s kojima su se suočavali i s kojima se suočavaju, uspjeli zadržati svoj jezični, vjerski, kulturni i nacionalni

identitet. Nastavno na navedeno ukazuje se na to da autohtone hrvatske manjinske zajednice imaju u određenoj mjeri uređen status i položaj u državama u kojima žive, s iznimkom Republike Bugarske i Republike Slovenije.

Hrvatski se jezik kao manjinski prepoznaje kao jedna od temeljnih identitetskih odrednica, ali i kao poveznica hrvatske nacionalne manjine u odnosu na RH. Ipak, prepoznaju se i višestruke poteškoće prilikom službene upotrebe hrvatskoga jezika (i latiničkog pisma ako je drugo pismo pravnim putem uređeno kao službeno pismo u određenoj državi). Hrvatski se jezik službeno upotrebljava samo u određenom broju država u kojima RH prepoznaje hrvatsku nacionalnu manjinu. Ipak, ističe se kako hrvatski jezik sve više dobiva pravo javnosti te se prepoznaje i svijest hrvatske nacionalne manjine (ali i drugih HIRH-a) o važnosti javne upotrebe hrvatskoga jezika (npr. kroz specifične mjesne govore hrvatske nacionalne manjine i/ili upotrebu standardnoga hrvatskog jezika).

Razvojne potrebe i potencijali ukazuju i na stupanj uključenosti hrvatske nacionalne manjine u politički život države prebivališta u odnosu na minimalna zajamčena prava kao jednu od temeljnih društvenih odrednica hrvatske nacionalne manjine. Ta se odrednica na različite načine uređuje u državama u kojima žive pripadnici hrvatske nacionalne manjine (npr. kroz zastupnička mjesta u zakonodavnim tijelima ili ostvarivanje prava na manjinsku samoupravu). Posebno se napominje primjer Republike Srbije u kojoj se Hrvatima ne osigurava zajamčeni mandat u političkim tijelima državne razine (što je pravna obveza koju je ta država preuzela).

Kvalitativna analiza razvojnih potreba i potencijala hrvatske nacionalne manjine ukazuje na to da je za boljitak hrvatske nacionalne manjine ključno postojanje primjerenoga zakonodavnog okvira (u državi prebivališta) koji osigurava određene uvjete za njegovanje specifične manjinske kulture, jezika i nacionalnoga identiteta. Za realizaciju toga važno je ocijeniti pozitivno javno mnijenje o pripadnicima hrvatske nacionalne manjine te odnos većinskoga naroda prema pripadnicima hrvatske nacionalne manjine i RH. Ističe se kako je javno mnijenje o RH i Hrvatima u nekim državama u kojima je formirana hrvatska nacionalna manjina izrazito pozitivno (npr. Slovačka Republika). S druge strane, prepoznaje se razvojno-ograničavajuća i zabrinjavajuća činjenica da se posljednjih godina bilježi negativan trend u javnom mnijenju Republike Srbije prema Hrvatima, a samim tim i hrvatskoj nacionalnoj manjini u toj državi.

Usto se navodi da temeljni kvantitativni podatci o hrvatskoj nacionalnoj manjini ukazuju na procjenu od oko 6 % udjela pripadnika hrvatske nacionalne manjine u ukupnome procijenjenom broju HIRH-a (u svim trima spomenutim kategorijama). To dodatno ukazuje i na potrebu/problematiku, ali i potencijal za rast i razvoj u smislu očuvanja autohtonosti zajednica hrvatske nacionalne manjine.

Kao zaključak navedenog teksta o hrvatskoj nacionalnoj manjini navode se sljedeći ključni srednjoročni razvojni izazovi vezani za tu kategoriju HIRH-a.

Ključni srednjoročni razvojni izazovi:

- 1. priznavanje i zakonsko uređivanje statusa hrvatske nacionalne manjine u svim državama u kojima ju RH prepoznaje**
- 2. pristup hrvatskom jeziku i latiničnom pismu kao temeljnoj razvojnoj odrednici očuvanja autohtonosti hrvatske nacionalne manjine (npr. kroz osnivanje hrvatskoga kulturnog instituta)**

3. osiguravanje (zakonodavno, ali i u praksi primjene zakonodavnog okvira) političke zastupljenosti hrvatske nacionalne manjine na svim razinama u državama u kojima živi te osiguravanje prava na manjinsku samoupravu

4. proaktivan pristup kreiranju i očuvanju/njegovanju pozitivne percepcije hrvatske nacionalne manjine

5. povećanje financijske i stručne potpore u realizaciji programa i projekata hrvatske nacionalne manjine s ciljem očuvanja i razvijanja hrvatskoga identiteta.

4.4.3. Hrvatsko iseljeništvo/dijaspora

Najbrojniju kategoriju HIRH-a čini hrvatsko iseljeništvo/dijaspora. Ona se dijeli (zakonodavno i strateški) na europsko iseljeništvo/dijasporu (RH evidentira 13 država) te prekomorsko iseljeništvo/dijasporu (RH evidentira u 14 država). Sukladno značajnim (u najširem smislu) društvenim razlikama u odrednicama prekomorskog iseljeništva/dijaspore potrebna je daljnja kategorizacija prekomorskog iseljeništva/dijaspore u dvjema (pot)kategorijama:

1. hrvatsko iseljeništvo/dijaspora u Sjevernoj Americi (SAD, Kanada), Australiji, Novom Zelandu i Južnoj Africi
2. hrvatsko iseljeništvo/dijaspora u Južnoj Americi.

Analiza društvenih odrednica hrvatskog iseljeništva/dijaspore ukazuje na to da se, kronološki gledano, prepoznaje pet tzv. migracijskih, tj. iseljeničkih valova te kategorije HIRH-a. Pojedine iseljeničke valove karakteriziraju povijesne, demografske, političke, socioekonomske i dr. specifičnosti i kretanja (kako u RH, tako i u svijetu) koje uvjetuju navedene migracijske valove. Specifično se ističe da najnovija povijest ukazuje na porast migracija prema Irskoj i Saveznoj Republici Njemačkoj nakon pristupanja RH EU-u, prvenstveno zbog otvaranja mogućnosti slobode kretanja radnika unutar EU-a (otvaranja europskog tržišta rada).

Kvalitativna analiza hrvatskog iseljeništva/dijaspore ukazuje na to da svaka iseljenička zajednica ima svoje posebnosti te se govori o snažnoj heterogenosti hrvatskog iseljeništva/dijaspore (što se primarno povezuje s odrednicama pojedinoga iseljeničkog vala te prostornom disperzijom ove kategorije HIRH-a). Ističu se sljedeće zajedničke odrednice ove kategorije HIRH-a: Izravan učinak starosti zajednice hrvatskog iseljeništva/dijaspore u pojedinoj državi na kontinuitet institucija hrvatskog iseljeništva/dijaspore, položaj hrvatske zajednice u društvu, poznavanje i korištenje hrvatskog jezika te intenzitet odnosa i povezanosti s RH, moderniji oblici organiziranja u hrvatskim iseljeničkim zajednicama i sl. Također, utvrđuje se da se klasične institucije hrvatskog iseljeništva/dijaspore (u smislu generalizacije obilježja hrvatskog iseljeništva/dijaspore) organiziraju oko identitetskih odrednica i to primarno oko Katoličke Crkve, škola jezika te škola folklora i sporta (dominantno nogometa). Međutim, budući da je hrvatskom iseljeničkom dijaspori potrebno pristupiti primarno s aspekta specifikacije, temeljne odrednice (pot)kategorija hrvatskog iseljeništva/dijaspore prikazane su sljedećom tablicom.

Tablica 2. Temeljne odrednice (pot)kategorija hrvatskog iseljeničtva/dijaspora

Redn i broj	Temeljna kategorija	Potkategorija	Geografski smještaj	Kvantitativni podatci	Ključne kvalitativne odrednice	Temeljne razvojne potrebe u odnosu na područje	Temeljni razvojni potencijali u odnosu na područje
1.	europsko iseljeničtvo/dijaspora	<u>ne prepoznaje se potreba za daljnjom kategorizacijom</u>	13 država na europskom kontinentu	0,84 milijuna	intenzivne veze s RH, visoki stupanj organiziranosti i strukturiranosti zajednica, kvalitetna komunikacija s domovinom (naročito nakon ulaska RH u EU)	nedovoljna motiviranost mladih generacija za upotrebom hrvatskog jezika, što otežava kasniju suradnju i transfer identiteta kroz jezik	prostorna blizina RH, gospodarsko povezivanje
2.	prekomorsko iseljeničtvo/dijaspora	hrvatsko iseljeničtvo/dijaspora u Sjevernoj Americi, Australiji, Novom Zelandu i Južnoj Africi	SAD, Kanada, Australija, Novi Zeland i Južna Afrika	1,81 milijun	značajna geografska udaljenost od RH, volonterizam, najviši stupanj integracije i asimilacije (u odnosu na ostale (pot)kategorije, smanjena upotreba hrvatskog jezika, prostorna disperzivnost iseljeničkih zajednica, opadanje aktivnosti u klasičnim, tradicionalnim iseljeničkim institucijama	razvoj modernijih vrsta umrežavanja unutar zajednice te transfer suvremenoga hrvatskog identiteta u hrvatske iseljeničke zajednice	eng. branding hrvatskog identiteta, mlade generacije jednostavnije percipiraju mogućnost preseljenja u RH
		hrvatsko iseljeničtvo/dijaspora u Južnoj Americi	Južna Amerika	0,55 milijuna	izrazito uspješan eng. branding hrvatskog identiteta u državama iseljenja, snažna povezanost s hrvatskim identitetom i podrijetlom, neovisno o generaciji iseljenja, učestala prisutnost u lokalnom društveno-političkom životu zajednica	nepoznavanje hrvatskog jezika te supsidijarno i engleskog jezika, kao i nesenzibiliziranost društva u RH na španjolski jezik, šira dostupnost konzularnih usluga	umrežavanja, eng. branding hrvatskog identiteta te intenziviranja volonterstva, pozitivna emotivna percepcija RH koja utječe na donošenje odluke o preseljenju/remigraciji u RH, gospodarsko povezivanje s RH

Izvori: MVEP, 2021., obrada: SDUHIRH 2022.

Zaključno se ističu ključni srednjoročni razvojni izazovi koji predstavljaju situacijsku polaznu poziciju Nacionalnog plana vezanu za hrvatsko iseljništvo/dijasporu.

Ključni srednjoročni razvojni izazovi:

- 1. izrazita heterogenost zajednica hrvatskog iseljništva/dijasporu**
- 2. očuvanje hrvatskog identiteta kod mladih generacija svih (pot)kategorija hrvatskog iseljništva/dijasporu**
- 3. formiranje određenog identiteta u hrvatskim zajednicama u iseljništvu čije konture, zasnovane na običajima i tradiciji, slabije koreliraju sa suvremenim hrvatskim identitetom koji se danas njeguje u domovini**
- 4. nedostatak suvremenih sadržaja i programa koji bi bili prilagođeniji mladim generacijama hrvatskog iseljništva/dijasporu**
- 5. eng. *branding* (tj. brendiranje) „Hrvatska“.**

4.4.4. Povratnici i useljenici iz hrvatskog iseljništva/dijasporu

Povratak i useljavanje hrvatskog iseljništva/dijasporu (remigracija u RH) predstavlja jedan od ciljeva politika RH prema HIRH-u. Sociodemografski, povijesni i drugi društveni aspekti/specifičnosti osoba, koje su prije remigracije u RH već imale prebivalište/boravište u RH u odnosu na one koje to prebivalište nisu imale prije remigracije, uvjetuju potrebu za kategorizacijom ciljane skupine osoba iz hrvatskog iseljništva/dijasporu koje remigriraju u RH. Ta kategorizacija prepoznaje povratnike iz hrvatskog iseljništva/dijasporu te useljenike iz hrvatskog iseljništva/dijasporu.

Ciljana skupina povratnika i useljenika iz hrvatskog iseljništva/dijasporu razlikuje se u više odrednica od ciljane skupine hrvatskog iseljništva/dijasporu. Politika poticanja povratka/useljavanja hrvatskog iseljništva/dijasporu primjenjuje se do donošenja odluke o remigraciji. Po donošenju odluke o remigraciji (za koju se naglašava da predstavlja aspekt *osobnog odlučivanja* u psihologiji motivacije) primjenjuje se politika poticanja proaktivne integracije povratnika i useljenika iz hrvatskog iseljništva/dijasporu u hrvatsko društvo. Dakle, srž problematike, tj. razvojnih potreba i potencijala povratnika i useljenika iz hrvatskog iseljništva/dijasporu sadržana je u održivoj integraciji u sve društvene aspekte RH.

Vrijedi razlučiti i kategorije povratnika i useljenika iz hrvatskog iseljništva/dijasporu. Povratnici iz hrvatskog iseljništva/dijasporu pripadnici su hrvatskog iseljništva/dijasporu koji su prije remigracijskog procesa već imali boravište u RH. S druge strane, useljenici iz hrvatskog iseljništva/dijasporu potomci su hrvatskog iseljništva/dijasporu koji prije remigracijskog procesa nisu imali boravište u RH. S obzirom na navedeno, zaključuje se da povratnici i useljenici iz hrvatskog iseljništva/dijasporu predstavljaju ciljanu skupinu koja je vezana za hrvatsko iseljništvo/dijasporu kao zasebnu kategoriju HIRH-a, ali i ciljanu skupinu područja odnosa RH s HIRH-om.

Ističe se također kako se obje (potkategorije) osoba koje remigriraju u RH, bez obzira na društvene specifičnosti tih ciljanih skupina, mogu opisati sljedećim zajedničkim odrednicama:

- *remigracija u RH određena je nizom (upravnih, administrativnih i dr.) postupaka te se u tim postupcima govori o statusnim pitanjima povratnika i useljenika iz hrvatskog iseljništva/dijasporu*
- *proces učinkovite integracije primarno ovisi o normativnim rješenjima RH te međuresornoj suradnji tijela javne vlasti u problematici integracije*

- *utjecaj osobnog statusa i posebnosti pripadnika ciljane skupine na proces remigracije*
- *ovisnost postojanja sklopljenih međunarodnih ugovora RH na temelju kojeg povratnici i useljenici iz hrvatskog iseljništva/dijaspore ostvaruju ili prenose statusna prava iz države dotadašnjeg prebivališta*
- *snažna potreba za ciljanjem problematike mirovinskog i zdravstvenog osiguranja.*⁹

S obzirom na navedenu povezanost predmetne ciljane skupine s ciljanom skupinom hrvatskog iseljništva/dijaspore, ističe se kako se uočava sektorska potreba za dodatnom kategorizacijom ciljane skupine povratnika i useljenika iz hrvatskog iseljništva/dijaspore. Tako se, s obzirom na sociodemografski i ekonomski status (što, npr. uključuje poznavanje hrvatskoga jezika i drugih stranih jezika, posjedovanje hrvatskog državljanstva, sposobnost integracije u hrvatsko tržište rada i obrazovni sustav, obiteljske odrednice i podršku obitelji u procesu remigracije i dr.), razlikuju:

- a. *povratnici/useljenici iz europskog iseljništva*
- b. *povratnici/useljenici iz hrvatskog iseljništava/dijaspore iz prekomorskih država Sjeverne Amerike, Južne Afrike i Australije*
- c. *povratnici/useljenici iz hrvatskog iseljništava/dijaspore iz prekomorskih država koje uključuju države Južne Amerike.*

U kvantitativnoj analizi predmetne ciljane skupine naglašava se kako procjene službenih izvora kvantitativnih podataka o povratnicima i useljenicima iz hrvatskog iseljništva/dijaspore ukazuju na porast tendencije remigracije u RH. Iako se naglašava manjak/nedostatak preciznih službenih javno dostupnih izvora podataka o osobama koje remigriraju u RH (što se primarno odnosi na osobe koje nemaju hrvatsko državljanstvo), ograničeno dostupni kvantitativni podatci ukazuju na trend povratka i useljavanja iz hrvatskog iseljništva/dijaspore.

U zaključku ovog potpoglavlja navode se ključni srednjoročni razvojni izazovi ciljane skupine povratnika i useljenika iz hrvatskog iseljništva/dijaspore kao polazna osnova za izradu ostalih strateških elemenata Nacionalnog plana.

Ključni srednjoročni razvojni izazovi:

- 1. izazov daljnjeg uređivanja/određivanja, tj. ciljanja sektorske problematike povratka/useljavanja hrvatskog iseljništva/dijaspore (već je prepoznato kroz Zakon i Strategiju te druge posebne propise iz nadležnosti rada drugih tijela javne vlasti)**
- 2. značajna ovisnost potreba ciljane skupine o postojanju međunarodnih ugovora ili sporazuma (supotpisnik kojih je RH) kojima se prenose ili ostvaruju stečena odnosno statusna prava**
- 3. snažan komunikacijski izazov: potreba za individualiziranim pristupom kroz mentorsku/savjetničku podršku u integraciji te dostupnost informacija**
- 4. sinergijski učinak tijela javne vlasti u RH: unaprjeđenja normativnih rješenja i suradnje tijela javne vlasti u RH na rješavanju potreba i korištenju integracijskih potencijala**
- 5. povezivanje i digitalizacija procesa različitih područja u RH**

⁹ Ista je odrednica značajna za cjelokupnu ciljanu skupinu hrvatskog iseljništva/dijaspore, ali se posebno naglašava ista potreba useljenika iz hrvatskog iseljništva/dijaspore koji dolaze iz Južne Amerike.

4.4.5. Građani RH

Građani RH predstavljaju ciljanu skupinu koja je ključna za razvoj odnosa RH s HIRH-om. Zaključuje se da je ciljana skupina građana RH temeljni razvojni potencijal (unutar RH) za predmetno područje. Iz navedenoga proizlazi da je svijest građana RH o HIRH-u primarno u domeni nedjeljivosti hrvatskog naroda (u i izvan granica RH) ključna za uspostavu i održavanje odnosa RH s HIRH-om.

Ciljana skupina građana RH ključna je (u RH) za razvoj odnosa RH s HIRH-om jer građani RH predstavljaju temeljni razvojni potencijal RH. Dakle, građani RH nositelji su razvojnih aktivnosti RH na operativnoj razini te u svakodnevnom životu i praksi. Također, ova ciljana skupina ujedno je i nositelj ključnih aktivnosti u integraciji odnosa RH s HIRH-om na društvenoj razini. Te uloge nositelja primarno se povezuju s ulogom građana RH kao ključnog pokretača društvenog (no i ostalih segmenata) života RH te postizanja ciljeva koji se odnose na senzibiliziranje ove ciljane skupine.

Iako su građani RH zakonodavnim i strateškim okvirom RH već prepoznati kao dionici odnosa RH s HIRH-om, ovim se Nacionalnim planom po prvi put na strateškoj razini prepoznaju kao temeljna ciljana skupina područja odnosa RH s HIRH-om. Zaključno se predstavljaju glavni srednjoročni izazovi vezani za građane RH kao jednu od temeljnih ciljanih skupina odnosa RH s HIRH-om, uz napomenu da će se ta ciljana skupina detaljizirati kroz pripadajuću komunikacijsku strategiju.

Ključni srednjoročni razvojni izazovi:

- 1. komunikološke aktivnosti podizanja javne svijesti građana RH o HIRH-u**
- 2. proaktivno uključivanje građana RH u razvoj odnosa RH s HIRH-om od strane tijela javne vlasti u RH**
- 3. nedjeljivost hrvatskog naroda u i izvan granica RH**
- 4. definiranje suvremenoga hrvatskog identiteta i njegovih sastavnica/odrednica**
- 5. povećanje vidljivosti (u RH) aktivnosti RH prema HIRH-u i aktivnosti HIRH-a u državama u kojima žive.**

4.4.6. SWOT analiza

SWOT analiza¹⁰ izrađuje se korištenjem metodologije snažne generalizacije i sinteze podataka distribuiranih u Analizi stanja i ostatku poglavlja 4.4. Nacionalnog plana. Ona, kao jedinstveni strateški element, daje pregled temeljnih razvojnih mogućnosti (u smislu prilika i ograničenja) u odnosu na cjelokupno područje odnosa RH s HIRH-om.

Tablica 3. SWOT analiza razvojnih potreba i potencijala za područje odnosa RH s HIRH-om

Snage <ul style="list-style-type: none">+ značajan broj HIRH-a – opsežna ciljana skupina predmetnoga područja+ snažne zajednice HIRH-a+ sveobuhvatan, snažan zakonodavni, strateški i institucionalni okvir odnosa RH s HIRH-om+ SDUHIRH učinkovito provodi kvalitetno osmišljene aktivnosti od (strateškog) značaja za (odnos RH s) HIRH-om (uključuje sve kategorije, tj. ciljane skupine HIRH-a)+ učinkovito korištenje i upravljanje postojećim/dostupnim resursima SDUHIRH-a+ snažan intelektualni kapital (unutarnjih i vanjskih) dionika i ciljanih skupina predmetnog područja+ povezanost HIRH s domovinom (npr. identitetska, gospodarska, kulturalna, obrazovna i dr.)+ kontinuirano inoviranje programa i projekata primjerenih HIRH-u+ značajna tradicija njegovanja odnosa RH s HIRH-om+ snažni organizacijski oblici HIRH-a s kojima RH aktivno surađuje+ individualizacija pristupa RH pojedinoj ciljanoj skupini HIRH-a (s obzirom na specifičnosti potreba istih)+ stabilno financijsko, političko/društveno i organizacijsko okruženje	Slabosti <ul style="list-style-type: none">– nedovoljno razvijena svijest o HIRH-u– nedovoljno razvijena suradnja između različitih kategorija HIRH-a– nedostatak međunarodnoga zakonodavnog okvira (npr. EU) kojim se uređuje područje odnosa država sa zajednicama i državljanima izvan matične domovine– nedostatak službenih, javno dostupnih izvora podataka o HIRH-u– višestruko određena problematika statusa i položaja HIRH-a– značajna prostorna disperzija zajednica HIRH-a– negativni aspekti heterogenosti položaja, statusa, standarda, interesa, percepcija i očekivanja HIRH-a kao jedinstvene skupine
Prilike <ul style="list-style-type: none">? heterogenost zajednica HIRH-a? ažuriranje postojećega zakonodavnog i strateškog okvira, ali i jačanje postojećega institucionalnog okvira? potreba za organizacijskim jačanjem institucionalnog okvira područja odnosa RH s HIRH-om? dodatna (pot)kategorizacija ciljanih skupina HIRH-a (npr. građani RH, europsko i prekomorsko iseljništvo, povratnici i useljenici hrvatskog naroda i dr.)? digitalna transformacija, informacijske i komunikacijske tehnologije i eng. <i>branding</i>¹¹ u predmetnom području? jačanje horizontalne i vertikalne te dijagonalne suradnje između domaćih i međunarodnih dionika odnosa RH s HIRH-om? aktivacija korištenja alternativnih izvora financiranja područja odnosa RH s HIRH-om (npr. inofondovi)? jačanje političkih napora usmjerenih prema povratku/useljavanju hrvatskog iseljništva/dijaspore te ostanku hrvatske nacionalne manjine/Hrvata u BiH u državama prebivališta? jačanje statusa HIRH-a? osnaživanje svih oblika suradnje i povezanosti s HIRH-om (npr. gospodarske, kulturne, jezične, znanstvene, obrazovne, sportske, prekogranične i dr.)? korištenje/rasprostranjivanje hrvatskog jezika kao snažne identitetske odrednice? nove mjere i model aktivne politike integracije povratnika/useljenika hrvatskog naroda? korištenje pozitivnih primjenjivih primjera tzv. eng. <i>benchmarking</i>¹² analize u predmetnom području? novi makroekonomski trendovi (npr. globalizacija, individualizacija, digitalna revolucija i dr.)? kohezijsko djelovanje unutar zajednica HIRH-a? iznalaženje novih mjera održive integracije povratnika/useljenika hrvatskog naroda? jačanje investicijske klime/ozračja za ulaganja HIRH-a u RH	Prijetnje <ul style="list-style-type: none">! problematike uzrokovane produljenjem/nastavkom pandemije COVID-19 (održavanje veza RH s HIRH-om)! nejednako snažan pristup (npr. u realizaciji prava) država u kojima žive HIRH prema njihovim zajednicama! jačanje negativnih političkih, demografskih, socioekonomskih i dr. čimbenika vezanih za HIRH! produbljivanje negativnih statusnih odrednica HIRH (npr. gubitak prava, gubitak identiteta i dr.)! neaktivnost pripadnika unutar postojećih institucija zajednica HIRH-a! neaktivnost HIRH-a (npr. nesudjelovanje u mjerama i aktivnostima RH namijenjenim HIRH-u i dr.)! asimilacija i gubitak svijesti o pripadnosti hrvatskom narodu! novi migracijski valovi HIRH-a! unutarnja problematika RH koja ima (ne)izravan makro/mikroekonomski utjecaj na HIRH (npr. diskrepancija prosječnog iznosa plaće od europskog) te povoljniji, npr. radno-pravni i financijski čimbenici u drugim državama

Izvor: SDUHIRH, 2022.

¹⁰ SWOT analiza – analiza vanjskih i unutarnjih čimbenika (opis/analitika vanjskog i unutarnjeg okruženja). Predstavlja akronim engleskih riječi: *strengths* (hrv. snage), *weaknesses* (hrv. slabosti), *opportunities* (hrv. prilike) i *threats* (hrv. prijetnje).

¹¹ Eng. *branding* – sustavno i planirano utjecanje na pozitivnu percepciju kreiranja identifikacijskih simbola/prepoznatljivih oznaka i/ili determinanti koje utječu na formiranje stava javnosti prema pojedinim ljudima/stvarima/pojavama (npr. eng. *branding* hrvatskoga naroda u području odnosa RH s HIRH-om).

¹² Eng. *benchmarking* – metodologija usporedbe s najboljom praksom, često korištena metoda u strateškom planiranju i dobrom upravljanju.

4.5 Analiza ključnih dionika

Dionici se u okviru ovog Nacionalnog plana (a sukladno praksi strateškog planiranja, primarno u tijelima javne vlasti u RH) strukovno definiraju kao nositelji materijalnog interesa u razvoju pojedinog područja odnosa RH s HIRH-om. Sukladno navedenom, ovim se Nacionalnim planom prepoznaje sljedećih pet kategorija ključnih dionika:

1. *javni sektor*
2. *realni sektor*
3. *civilno društvo*
4. *vjerske ustanove i organizacije*
5. *mediji.*

Spomenuti dionici izravno utječu na uspjeh aktivnosti SDUHRIH-a, kao i na kvalitetu razvoja područja odnosa RH s HIRH-om.

Tablica 4. Analiza ključnih dionika područja odnosa RH s HIRH-om

Redni broj	Naziv dionika	Siže dionika	Temeljne razvojne potrebe u odnosu na područje	Temeljni razvojni potencijali u odnosu na područje	Ključne preporuke (opt = mogućnost za razvoj)
1.	<i>javni sektor</i>	tijela javne vlasti u RH (ujedno i zakonodavnim okvirom prepoznati nositelji odnosa RH s HIRH-om) i izvan RH (primarno u državama u kojima žive HIRH)	osnaživanje umrežavanja tijela javne vlasti u naporima razvoja odnosa RH s HIRH-om	jačanje koordinativne uloge SDUHIRH-a (nad nositeljima odnosa RH s HIRH-om)	<p><i>opt</i> strateško povezivanje i intenziviranje suradnje SDUHIRH-a s tijelima javne vlasti u i izvan RH</p> <p><i>opt</i> operativno povezivanje i intenziviranje suradnje SDUHIRH-a s tijelima javne vlasti u i izvan RH</p>
2.	<i>realni sektor</i>	proizvodno – uslužno – tržišni akteri u RH i izvan RH (primarno u državama u kojima žive HIRH)	osnaživanje suradnje tijela javne vlasti u RH s dionicima realnog sektora u i izvan RH, vezano za tematiku koja se u najširem smislu dotiče HIRH-a	korištenje primjera najbolje prakse u suradnji javnog i realnog sektora u djelovanju za dobrobit društva kako bi se ciljale specifične potrebe HIRH-a	<p><i>opt</i> unaprjeđenje digitalnih rješenja tijela javne vlasti u RH namijenjenih povezivanju s gospodarskim subjektima (primarno vezanim za HIRH)</p> <p><i>opt</i> poticanje socijalnog poduzetništva HIRH-a</p>
3.	<i>civilno društvo</i>	društveni i gospodarski akteri u RH i izvan RH (primarno u državama u kojima žive HIRH)	usustavljanje postojeće prakse kontinuirane suradnje tijela javne vlasti u RH s civilnim društvom na pitanjima vezanim za HIRH	razvoj novih, inovativnih te primjena modernih modela uključivanja civilnog društva u aktivnosti iz djelokruga tijela javne vlasti u RH vezano za HIRH	<p><i>opt</i> razvoj i usustavljanje komunikacijskog koncepta društveno odgovornog poslovanja u SDUHIRH-u (koji aktivno uključuje domenu civilnoga društva)</p> <p><i>opt</i> usustavljanje razvojne suradnje tijela javne vlasti u RH s civilnim društvom na pitanjima vezanim za HIRH</p>
4.	<i>vjerske ustanove i organizacije</i>	organizacijski oblici oko kojih se okupljaju HIRH sličnih sustava vjerovanja i etičkih vrijednosti (primarno Katolička Crkva, misije i dr.)	usustavljanje suradnje tijela javne vlasti u RH s vjerskim ustanovama i organizacijama oko kojih se tradicionalno okupljaju primarno HIRH (npr. misije i dr.)	razvoj novih, inovativnih te primjena modernih modela suradnje tijela javne vlasti u RH s vjerskim ustanovama i organizacijama oko kojih se tradicionalno okupljaju primarno HIRH (npr. misije i dr.)	<p><i>opt</i> usustavljanje i kontinuitet u umrežavanju s vjerskim ustanovama i organizacijama oko kojih se tradicionalno okupljaju primarno HIRH (npr. misije i dr.)</p> <p><i>opt</i> jačanje komunikacijskih napora prema razvoju i očuvanju prakse dobre suradnje s vjerskim ustanovama i organizacijama oko kojih se tradicionalno okupljaju primarno HIRH (npr. misije i dr.)</p>
5.	<i>mediji</i>	sve vrste organizacijskih oblika s primarnom svrhom posredovanja u komunikaciji s HIRH-om	usustavljanje strateškoga medijskog planiranja odnosa RH s HIRH-om	eng. <i>branding</i> , tj. brendiranje područja odnosa RH s HIRH-om	<p><i>opt</i> usustavljanje kontinuiranih primjera svih komunikacijskih alata, posebice društvenih mreža u svrhu proaktivnosti komunikacijskih napora prema HIRH-u i o HIRH-u u RH</p> <p><i>opt</i> uspostava pravovremenog, kontinuiranog i preventivnog informiranja predstavnika medija o području odnosa RH s HIRH-om i o važnosti i značaju HIRH-a (tzv. eng. <i>media briefing</i>)</p> <p><i>opt</i> eng. <i>rebranding</i> i osnaživanje vizualnog identiteta područja odnosa RH s HIRH-om</p>

Izvor: SDUHIRH, 2022.

4.6. Horizontalne teme

4.6.1. Koordinativna uloga SDUHIRH-a

Zakonodavnim okvirom RH prepoznata je i uređena koordinativna uloga SDUHIRH-a nad nositeljima odnosa (i suradnje) RH s HIRH-om. Ista uloga izrazito je značajna jer se ocjenjuje kako je za sustavni razvoj i unaprjeđenje kvalitete odnosa RH s HIRH-om potrebna snažna međuresorna i međusektorska suradnja i povezivanje tijela javne vlasti u RH i to svih razina. Na taj je način koordinativna uloga SDUHIRH-a ključna za iniciranje suradnje i povezivanja tijela javne vlasti u RH na pitanjima vezanim za područje odnosa RH s HIRH-om, kao i predlaganju drugih aktivnosti tijela javne vlasti u RH usmjerenih prema HIRH-u (odnosno ciljanim skupinama područja odnosa RH s HIRH-om). Osim toga, koordinativna uloga SDUHIRH-a ogleda se i u temeljitom poznavanju potreba HIRH-a te pružanju ključnih informacija i podataka o HIRH-u tijelima javne vlasti u RH koja na temelju toga donose odluke o aktivnostima i naporima prema HIRH-u iz vlastitog djelokruga. Na taj se način omogućuje cjeloviti, dosljedan i sveobuhvatni pristup razvoju odnosa RH s HIRH-om. Iz tog je razloga **jačanje koordinativne uloge SDUHIRH-a izrazito važan i snažan element razvojnih potreba i razvojnih potencijala** (jedan od temeljnih strateških razvojnih elemenata) **područja odnosa RH s HIRH-om**.

4.6.2. Usklađivanje s horizontalnim politikama EU-a

Sukladno zajedničkim zakonodavnim i strateškim aktima EU-a prepoznaje se važnost primjene tzv. horizontalnih politika EU-a i njihova aktivna integracija u područje odnosa RH s HIRH-om. To se specifično odnosi na primjenu horizontalnih načela EU-a u aktivnostima i naporima tijela javne vlasti u RH u razvoju i jačanju odnosa s HIRH-om. Na temelju navedenog (što se prepoznaje kao značajna razvojna potreba i razvojni potencijali predmetnog područja) donose se sljedeće preporuke za usklađivanje tijela javne vlasti u RH u aktivnostima iz područja odnosa RH s HIRH-om:

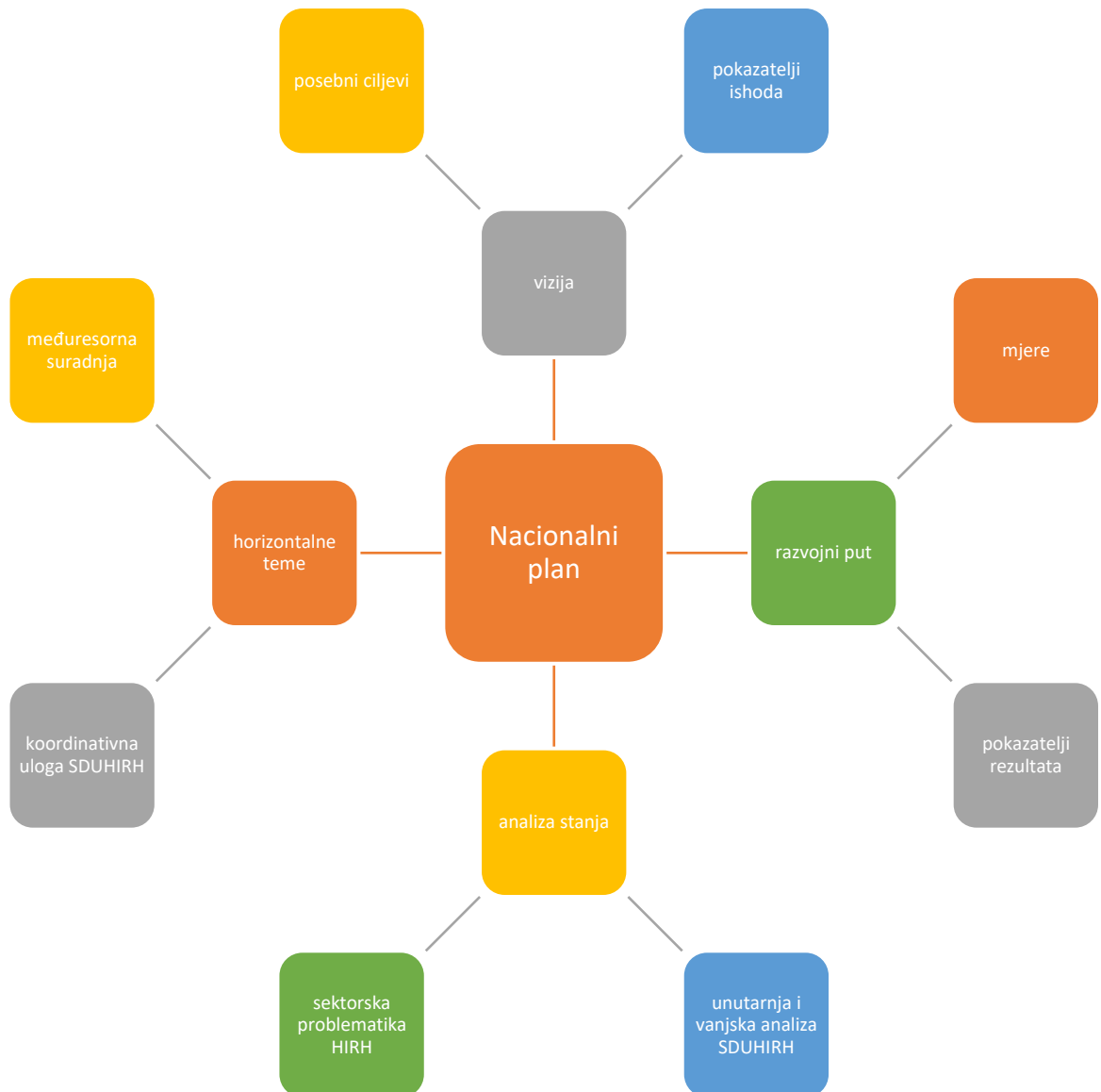
- jačanje suradnje s civilnim društvom – preporuka je ojačati postojeće i razmotriti nove, inovativne modele suradnje tijela javne vlasti s organizacijama civilnoga društva na pitanjima vezanim za HIRH (npr. uvođenje koncepta poticanja socijalnog poduzetništva HIRH-a i dr.)
- proaktivno uključivanje osoba s invaliditetom u aktivnosti iz predmetnog područja
- aktivna primjena koncepta održivog razvoja u svim procesima i aktivnostima (na operativnoj, taktičkoj i strateškoj razini) razvoja odnosa RH s HIRH-om
- razvoj specifičnih aktivnosti društveno odgovornog poslovanja/djelovanja tijela javne vlasti u RH u području odnosa RH s HIRH-om
- cjelovita integracija i daljnji razvoj sustava vrijednosti rodno osviještenih politika ili minimalno (u slučajevima u kojima navedene politike nije moguće primijeniti) rodne neutralnosti u aktivnostima usmjerenim prema HIRH-u
- za aktivnosti tijela javne vlasti u RH (u području odnosa RH s HIRH-om), a za koje je moguće redovito primjenjivati koncept procjena utjecaja na okoliš.

Zaključuje se da je načelo odgovornosti za postupke potrebno snažnije integrirati u sve strateške i operativne razine aktivnosti iz područja odnosa RH s HIRH-om. To se smatra preduvjetom za potpunu integraciju, tj. usklađivanje s horizontalnim politikama EU-a u području odnosa RH s HIRH-om.

4.7. Prikaz strateške koncepcije

S obzirom na razvojne potrebe i potencijale precizirane ovim poglavljem Nacionalnog plana, slijedi prikaz odnosa strateških elemenata, tj. strateška koncepcija Nacionalnog plana. To se prikazuje s ciljem olakšavanja povezivanja strateških elemenata s analitičkom podlogom (Analizom stanja) Nacionalnog plana.

Slika 2. Prikaz strateške koncepcije Nacionalnog plana

Izvor: SDUHIRH, veljača 2022.

4.8. Zaključna razmatranja i preporuke

Zaključna razmatranja i preporuke koje proizlaze iz analiziranih razvojnih potreba i razvojnih potencijala (obuhvaćenih ovim Nacionalnim planom i Analizom stanja) određuju se na sljedeći način:

- *područje odnosa RH s HIRH-om primarno obilježava značajna interdisciplinarnost te se govori o višedimenzionalnosti razvojnih potreba/potencijala navedenog područja*
- *brojnost, kao i izrazita heterogenost (obilježja i potreba) HIRH-a, prepoznaje se kao ukupnost potencijala za razvoj cjelokupnog područja odnosa RH s HIRH-om*
- *prepoznaje se 30-ak ključnih razvojnih odrednica iz domene društvenih aspekata u odnosu na spomenuto područje. Odrednice su precizirane Analizom stanja te predstavljaju temelj za razvoj ključnih strateških elemenata (više i niže strateške razine) Nacionalnog plana (npr. vizija, posebni ciljevi, mjere, pokazatelji (ishoda i rezultata) i dr.)*
- *kao polaznu točku za razvoj Nacionalnog plana preporučuje se uvriježiti postojeći zakonodavni i strateški okvir (specifično Zakon i Strategiju) kojim se uređuje/određuje predmetno područje te ih staviti u odnos sa spomenutih 30-ak ključnih razvojnih odrednica (te se zaključci tog odnosa integriraju u strateške elemente (više i niže razine) Nacionalnog plana).*

Zaključno se ocjenjuje da područje odnosa RH s HIRH-om posjeduje snažan potencijal za daljnji razvoj. Za to je neophodno jačati koordinativnu ulogu SDUHIRH-a te senzibilizirati javnost građana RH o nedjeljivosti hrvatskog naroda i potrebi snažnijeg i intenzivnijeg povezivanja s HIRH-om. U odnosu na povezivanje, tj. razvoj odnosa s HIRH-om, a imajući u vidu razvojne potrebe i razvojne potencijale opisane u Nacionalnom planu, izvodi se zaključna preporuka da se glavni strateški smjerovi razvoja odnosa RH s HIRH-om u Nacionalnom planu konstruiraju oko sljedećih temeljnih područja u smislu prioriteta javne politike u srednjoročnom razdoblju do 2027. godine:

1. *prava i interesi*
2. *suradnja i povezanost*
3. *povratak/useljavanje i integracija.*

5. Usklađenost s NRS-om, sektorskim i višesektorskim strategijama te dokumentima prostornog uređenja

Nacionalni plan usklađen je s nacionalnim i međunarodnim strateškim dokumentima¹³ te pridonosi ostvarenju strateških ciljeva iz nacionalnog okvira u smjeru održivog gospodarstva i društva te jačanja otpornosti na krize. NRS-om (kao najvišim aktom strateškog planiranja u RH) određeni su razvojni smjerovi i strateški ciljevi RH, a za izradu ovoga Nacionalnog plana, kako je već spomenuto, relevantni su SC4 i SC6. Nacionalni plan dijelu razvojnog smjera NRS-a: „Održivo gospodarstvo i društvo” kroz SC4 pridonosi kroz određivanje razvojnog puta RH u smislu osvješćivanja nedjeljivosti hrvatskog naroda. Tako se, kroz kreiranje pozitivne percepcije hrvatskog naroda i RH kao jedinstvenog pojma u cijelome svijetu, izravno potiče prepoznatljivost te ojačava položaj RH i održivost hrvatskog društva u i izvan RH u cijelosti. Na sličan način Nacionalni plan pridonosi dijelu razvojnog smjera NRS-a: „Jačanje otpornosti na krize” kroz SC6. Osvješćivanjem nedjeljivosti hrvatskog naroda cilja se na veze, povezanost HIRH-a (te u slučaju hrvatskog iseljništva/dijaspore – povratak/useljavanje) koji kvalitativno i kvantitativno čine značajni dio hrvatskoga nacionalnog korpusa. Time se kroz širu prizmu izravno pridonosi demografskoj revitalizaciji RH. Smjernice i prioritete politike za izradu i sadržaj Nacionalnog plana implementirani su u ovaj akt i usmjereni ka daljnjem unaprjeđenju javnih politika u području odnosa RH s HIRH-om. Zaključuje se da se prilikom dizajniranja posebnih ciljeva u ovome Nacionalnom planu (ali i strateških elemenata niže razine) primijenila intervencijska logika usko povezana s razvojnim smjerovima: „Jačanje otpornosti na krize” i „Održivo gospodarstvo i društvo”.

Osim toga, nastavno na sektorske/višesektorske nacionalne akte strateškog planiranja, Nacionalni plan usklađen je sa svim relevantnim važećim nacionalnim aktima koji pridonose provedbi aktivnosti usmjerenih ka razvoju odnosa RH s HIRH-om. Pritom ponovno vrijedi istaknuti kako je područje odnosa RH s HIRH-om prethodno u Nacionalnom planu određeno kao višedimenzionalno i interdisciplinarno (u smislu potrebe za koordinacijom više sektora i (upravnih) područja u RH te njihove integracije u zajednički razvoj odnosa s HIRH-om, npr. zdravstvene zaštite, obrazovanja, rada, zapošljavanja, zaštite osoba s invaliditetom, zaštite djece i mladih, razvoja socijalnih usluga, poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva, poljoprivredne politike, promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije, područja zaštite prava nacionalnih manjina i dr.). S obzirom na prethodno navedenu činjenicu, ovaj Nacionalni plan usklađen je (sa sektorskim/višesektorskim nacionalnim aktima strateškog planiranja) na način da ne dođe do preklapanja (upravnih) područja, a uvažavajući potrebu za jedinstvenim pristupom razvoju odnosa RH s HIRH-om i jačanja koordinativne uloge u tom pristupu (što se primarno odnosi na SDUHIRH).

Od globalnih inicijativa Nacionalni plan usklađen je s Programom održivog razvoja do 2030., Ujedinjeni narodi, 2015., tj. tzv. SDG-ovima. Posebno se ističe da Nacionalni plan izravno pridonosi ostvarenju sljedećih SDG-ova (uz navođenje doprinosa kroz prioriteta područja javne politike u srednjoročnom razdoblju koja su ranije prepoznata u Nacionalnom planu):

1. cilj 4.: „osigurati uključivo, kvalitetno i pravično obrazovanje te promicati mogućnosti cjeloživotnog obrazovanja za sve”

¹³ Navodi se da je Analizom stanja zaključeno kako međunarodni zakonodavni okvir ne prepoznaje pozitivne identitetske odrednice razvoja nacionalnih identiteta. Također, prepoznato je i kako međunarodni strateški okvir daje tek neusustavljene odrednice na razini preporuke. Ipak, Nacionalni plan usklađen je s tim preporukama (npr. SDG-ovi) na najkvalitetniji mogući način.

- a. Nacionalni plan (specifične strateške razine mjera) izravno potiče obrazovanje HIRH-a (primarno visokoškolskog), kao i društvo znanja HIRH-a (u smislu poticanja učenja hrvatskog jezika).
- 2. cilj 10.: „smanjiti nejednakost između i unutar država”
 - a. Nacionalni plan pridonosi pozitivnom izjednačavanju prava i interesa HIRH-a te jačanju povezanosti s HIRH-om u 38 država u kojima se oni evidentiraju od strane RH. Time se izravno smanjuju negativne nejednakosti između država u kojima žive HIRH.
- 3. cilj 11. „učiniti gradove i naselja uključivim, sigurnim, prilagodljivim i održivim”
 - a. Nacionalni plan pridonosi pozitivnom izjednačavanju prava i interesa HIRH-a te jačanju povezanosti s HIRH-om u 38 država u kojima se oni evidentiraju od strane RH. Mjerama i aktivnostima postizanja tog učinka pridonosi se izgradnji i očuvanju mikrokolina u kojima žive HIRH (tj. gradova i naselja) i to na uključiv, siguran, prilagodljiv i održiv način.
 - b. Nacionalnim planom prepoznaje se prioritet politike poticanja povratka i useljavanja iz hrvatskog iseljništva/dijaspore te se oblikuju mjere za implementaciju te politike. Te mjere pridonose uključivoj, sigurnoj, prilagodljivoj i održivoj mikrookolini u RH (npr. kroz suradnju s JLP(R)S-ovima) u koju se vraćaju HIRH.
- 4. cilj 16. „promovirati miroljubiva i uključiva društva za održivi razvoj, osigurati pristup pravdi za sve i izgraditi učinkovite, odgovorne i uključive institucije na svim razinama”
 - a. Nacionalni plan pridonosi pozitivnom izjednačavanju prava i interesa HIRH-a te jačanju povezanosti s HIRH-om u 38 država u kojima se oni evidentiraju od strane RH. Na taj način promovira se vladavina zakona na nacionalnoj i međunarodnoj razini i nastoji se osigurati jednak pristup pravdi za HIRH, čime se pridonosi predmetnom SDG-u.
 - b. Nacionalnim planom prepoznaje se prioritet politike poticanja povratka i useljavanja iz hrvatskog iseljništva/dijaspore te se oblikuju mjere za implementaciju te politike. Te mjere (i aktivnosti tijela javne vlasti u RH usmjerene prema HIRH-u) izravno izgrađuju učinkovite, odgovorne i uključive institucije na svim razinama tijela javne vlasti u RH kao nositelja odnosa RH s HIRH-om kroz koordinativnu ulogu SDUHIRH-a.

Nacionalni plan u širem kontekstu neizravno pridonosi značajnom broju SDG-ova. U nastavku se navode ogledni primjeri neizravnog doprinosa (kroz prioriteta područja javne politike u srednjoročnom razdoblju koja su ranije prepoznata u Nacionalnom planu): cilj 1. „iskorijeniti siromaštvo svuda i u svim oblicima” i cilj 2. „iskorijeniti glad, postići sigurnost hrane i poboljšanu ishranu te promovirati održivu poljoprivredu” (pridonosi se kroz, npr. programe i projekte usmjerene ka ugroženim pojedincima HIRH-a i jačanju njihova socijalnog položaja, poveznica s pravima i interesima HIRH-a i povezivanjem s HIRH-om), cilj 4. „osigurati uključivo i kvalitetno obrazovanje te promovirati mogućnosti cjeloživotnog učenja” (pridonosi se kroz, npr. napore usmjerene ka stimuliranju akademske izvrsnosti HIRH-a, poveznica s pravima i interesima HIRH-a i povezivanjem s HIRH-om), cilj 5. „postići rodnu ravnopravnost i osnažiti sve žene i djevojke” (pridonosi se kroz, npr. napore usmjerene ka stimuliranju žena – pripadnica hrvatskog naroda posebnim oblicima umrežavanja, poveznica s poticanjem povratka i useljavanja hrvatskog iseljništva/dijaspore) i dr.

Na europskoj (međunarodnoj) razini Nacionalni plan usklađen je s Europskim stupom socijalnih prava (2016.) koji predstavlja putokaz prema jakoj socijalnoj Europi, pravednoj, uključivoj i punoj mogućnosti, te sa Strategijom Europa 2020 (2010.). Ti se akti dotiču

socijalnih pitanja koja se aktivno adresiraju u kontekstu HIRH-a u ovome Nacionalnom planu (neizravno jer se stavljaju u kontekst identitetskih odrednica). Također, Nacionalni plan se, osim na navedene akte, oslanja i na niz drugih međunarodnih dokumenata: UN Opću deklaraciju o pravima čovjeka, Europsku socijalnu povelju, Europsku konvenciju o ljudskim pravima, Strategiju Europa 2020 (2010.) i sl. Isto se čini na način da se problematika i, prema prilici, preporuke iz navedenih akata stavljaju u domenu identitetskih odrednica hrvatskoga naroda.

Nacionalni plan kroz višedimenzionalni i multidisciplinarni pristup integrira problematiku i preporuke navedenih strateških akata imajući u vidu specifičnosti područja odnosa RH s HIRH-om (ponajviše spomenutu višedimenzionalnost i multidisciplinarnost, tj. interdisciplinarnost).

6. Prioriteti javne politike u srednjoročnom razdoblju

Prioriteti javne politike u srednjoročnom razdoblju izvode se kao zaključak četvrtog poglavlja ovoga Nacionalnog plana u kojem je navedeno (induktivnom metodom zaključivanja) preporuka da se glavni strateški smjerovi razvoja odnosa RH s HIRH-om do 2027. godine konstruiraju oko sljedećih temeljnih područja (u smislu prioriteta javne politike u srednjoročnom razdoblju):

1. *prava i interesi*
2. *suradnja i povezanost*
3. *povratak/useljavanje i integracija.*

Iz definiranih prioriteta javnih politika usmjerenih na odnos RH prema HIRH-u razvidno je da su oni u korelaciji sa širim prioritetnim područjima javnih politika prepoznatih NRS-om (kao aktom nadređenim Nacionalnom planu). Ta područja su: *Jačanje položaja Hrvata Bosne i Hercegovine i hrvatske nacionalne manjine te zajedništva domovinske i iseljene Hrvatske* (u specifičnoj korelaciji s pravima i interesima te suradnjom i povezanosti) i *Jačanje povezanosti s Hrvatima izvan Republike Hrvatske i poticanja povratka hrvatskih iseljenika* (u specifičnoj korelaciji sa suradnjom i povezanosti te povratkom/useljavanjem i integracijom).

Cjelokupni Nacionalni plan, uključujući i elemente definiranja prioriteta javnih politika u srednjoročnom razdoblju u području odnosa RH s HIRH-om, slijedi tzv. stratešku vertikalu, tj. intervencijsku logiku strateške vertikale. To se odnosi na korelaciju Nacionalnog plana sa strateškim aktima više razine (ali i niže razine, tj. oni koji se izvode iz Nacionalnog plana). Prioriteti javne politike u srednjoročnom razdoblju, definirani ovim Nacionalnim planom, aktivni su dio te intervencijske logike.

7. Posebni ciljevi, pokazatelji ishoda i pripadajuće mjere

Posebni ciljevi, kao element ovoga Nacionalnog plana, nalaze se na strateškoj razini odmah ispod vizije (u smislu intervencijske logike strateške vertikale). U navedenoj intervencijskoj logici relativno su visoko pozicionirani te se izvode tzv. eng. *top to bottom* pristupom (hrv. pristup od vrha prema dnu) kako nalaže zakonodavni i metodološki okvir planiranja tijela javne vlasti u RH. No, uzimajući u obzir Analizu stanja s jedne strane te izrazitu heterogenost područja odnosa RH s HIRH-om na koju navedena analiza ukazuje s druge strane, pri definiranju posebnih ciljeva uzeti su u obzir i zaključci Analize stanja. Na taj način posebni ciljevi nastaju primarno u korelaciji prioriteta javnih politika preciziranih NRS-om s jedne strane te podataka specificiranih u Analizi stanja s druge strane (naglašava se da se snažno uvažava i dosadašnja praksa razvoja odnosa RH s HIRH-om). U nastavku slijedi popis posebnih ciljeva i ključnih pokazatelja ishoda s opisom doprinosa nadređenim aktima strateškog planiranja te popis mjera za provedbu posebnih ciljeva (uz rokove izvršenja mjera) s opisom doprinosa mjera SDG-ovima.

7.1. PC1: Zaštita prava i promicanje interesa HIRH-a

Tablica 5. Intervencijska logika PC1

Pokazatelj ishoda* (1):	Početna vrijednost** (2020):	Ciljana vrijednost (2027.):
OI.02.3.100 Kvantitativni podatci SDUHIRH-a o doprinosu zaštiti prava i interesa HBH (QP _{HBH})	3,12	5,14
Pokazatelj ishoda(2):	Početna vrijednost (2020):	Ciljana vrijednost (2027.):
OI.02.3.102 Kvantitativni podatci SDUHIRH-a o doprinosu zaštiti prava i interesa HNM (QP _{HNM})	1,93	2,28
Pokazatelj ishoda (3):	Početna vrijednost (2020):	Ciljana vrijednost (2027.):
OI.02.3.101 Kvantitativni podatci SDUHIRH-a o doprinosu zaštiti prava i interesa HID (QP _{HID})	0,86	1,04

* Oznaka i naziv pokazatelja ishoda iz Biblioteke pokazatelja koju vodi Koordinacijsko tijelo u sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske.

** Vrijednost pokazatelja ishoda odnosi se na stupanj doprinosa SDUHIRH-a zaštiti prava i interesa HIRH provedbom Nacionalnog plana razvoja odnosa RH s HIRH do 2027.

7.1.1. Doprinos provedbi PC1 iz hijerarhijski nadređenih akata strateškog planiranja

Zaštita prava i interesa HIRH-a ustavna je odrednica i trajna obveza RH. U tom smislu kroz SC4 NRS-a prepoznato je specifično područje aktivnosti jačanja zajedništva između RH i HIRH-a te promicanja njihovih interesa (to se osobito odnosi na Hrvate u BiH koji u BiH čine jedan od triju konstitutivnih naroda, ali se aktivno odnosi i na druge kategorije HIRH-a – hrvatsku nacionalnu manjinu te hrvatsko iseljništvo/dijasporu). Stoga će se u svrhu ostvarenja PC1 Nacionalnog plana provedbom sveobuhvatnih mjera nastaviti poduzimati aktivnosti te provoditi projekti i programi značajni za unaprjeđenje prava, položaja i kvalitete života, kao i zalaganja za interese HIRH-a. S obzirom na to da HIRH žive u različitim državama diljem svijeta te imaju različit položaj, status, prava i interese, na temeljima međunarodnog prava te univerzalnih vrijednosti koje se očituju u dokumentima međunarodnih organizacija RH će se zalagati za zaštitu njihovih prava i promicanje njihovih interesa.

Provedbom PC1 težit će se mjerama koje obuhvaćaju unaprjeđenje položaja i kvalitete života Hrvata u BiH i hrvatske nacionalne manjine te trajno zalagati za interese hrvatskog iseljništva/dijaspore. U svrhu zaštite prava i interesa HIRH-a jačat će svi oblici organizacija HIRH-a, pojedinci – HIRH te zajednice HIRH-a kako bi bile stabilne i održive. Pritom će se posebna pozornost usmjeriti na skrb za pojedince i poboljšanje njihova društvenog i ekonomskog položaja, prvenstveno u smislu obrazovanja i dostupnosti hrvatske kulture te će se ciljati i na unaprjeđenje drugih aspekata kvalitete života HIRH-a. Poticaji na što aktivnije uključivanje HIRH-a u društveni život u državama nastanjenja i u RH značajno će pridonijeti ostvarenju PC1 te će se intenzivirati informiranje i komunikacijski procesi prema HIRH-u kako bi se kreiralo društvo znanja HIRH-a te ostvarile značajna društvena participacija i promocija interesa HIRH-a.

Ovim će se posebnim ciljem štititi prava i interesi Hrvata izvan Hrvatske, što će ojačati njihov položaj, vidljivost i utjecaj u državama nastanjenja i na taj način pridonijeti postizanju učinka SC4. NRS-a: „Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske” i, posredno, boljem pozicioniranju Hrvatske na ljestvici globalne konkurentnosti.

7.1.2. Mjere za provedbu PC1

Taksativno se navode sljedeće mjere Nacionalnog plana za postizanje PC1:

1. *unaprjeđenje položaja i kvalitete života Hrvata u BiH*
2. *unaprjeđenje statusa i položaja hrvatske nacionalne manjine*
3. *zalaganje za interese hrvatskog iseljništva/dijaspore*
4. *jačanje organizacija HIRH-a*
5. *poticanje HIRH-a na uključivanja u društveni život*
6. *poticanje informiranja i komunikacijskih procesa vezanih za HIRH.*

Kao planirani rok provedbe tih mjera navodi se 2027. godina.

7.1.3. Doprinos PC1 SDG-ovima

Provedba PC1 Nacionalnog plana utječe na postizanje SDG-a (10.): „smanjiti nejednakost između i unutar država” te osobito podcilja 10.2.: „do kraja 2030. osnažiti i promicati socijalnu, ekonomsku i političku uključenost svih, bez obzira na starost, spol, invalidnost, rasu, etničku pripadnost, porijeklo, religiju ili ekonomski ili drugi status” i 10.3.: „osigurati jednake mogućnosti i umanjiti nejednakost ishoda uključujući eliminiranje diskriminatornih zakona, politika i praksi

te u ovom smislu promicanja odgovarajućeg zakonodavstva, politika i aktivnosti”. Zaštitom prava i interesa HIRH-a pridonosi se jednakosti etničkih skupina u državama njihova nastanjenja, političkoj uključenosti i jednakim mogućnostima svih građana tih država bez obzira na podrijetlo. Također, provedba PC1 utječe na postizanje SDG-a (16.): „promicati miroljubiva i uključiva društva za održivi razvoj, omogućiti pristup pravdi za sve i izgraditi efikasne, pouzdane i uključive institucije na svim razinama” te posebice podcilja 16.3.: „promovirati vladavinu zakona na nacionalnoj i međunarodnoj razini i svima osigurati jednak pristup pravdi” te podcilja 16.10.: „osigurati javni pristup informacijama i zaštitu osnovnih sloboda u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i međunarodnim sporazumima”. S obzirom na to da HIRH žive u različitim državama diljem svijeta te imaju različit položaj, status, prava i interese, na temeljima međunarodnog prava, univerzalnih vrijednosti i instrumenata međunarodnih organizacija (provedbom Nacionalnog plana) RH će se zalagati za uključivost Hrvata u tim državama te za njihov jednak pristup pravdi, osnovnim slobodama i pouzdanim institucijama, kao i javno dostupnim informacijama.

7.2. PC2: Razvijanje povezanosti i odnosa s HIRH-om

Tablica 6. Intervencijska logika PC2

Pokazatelj ishoda (1):	Početna vrijednost (2020):	Ciljana vrijednost (2027.):
OI.02.3.99 Broj novoprimljenih osoba izvan Hrvatske u hrvatsko državljanstvo na temelju članaka 11. i 16. Zakona o hrvatskom državljanstvu	2.905	4.000
Pokazatelj ishoda (2):	Početna vrijednost (2020.):	Ciljana vrijednost (2027.):
OI.02.2.71 Obuhvat polaznika uključenih u nastavu hrvatskoga jezika u inozemstvu s kojima rade učitelji i lektori upućeni iz Republike Hrvatske	7.250	7.975
Pokazatelj ishoda (3):	Početna vrijednost (2020.):	Ciljana vrijednost (2027.):
OI.02.3.98 Broj krajnjih korisnika obuhvaćenih projektima (su)financiranim od strane SDUHIRH-a	495.000	740.000

Izvor: SDUHIRH, veljača 2022.

7.2.1. Doprinos provedbi PC2 iz hijerarhijski nadređenih akata strateškog planiranja

Razvijanje povezanosti i odnosa s HIRH-om (koji žive ili borave u inozemstvu) ustavna je odrednica i trajna obveza RH. Polazeći od te činjenice, kroz SC6 NRS-a prepoznato je trajno opredjeljenje hrvatske politike ka uspostavljanju veza te jačanju i unaprjeđenju suradnje s HIRH-om. Provedbom PC2 Nacionalnog plana ispunjavat će se uvjeti za jačanje povezanosti, uzajamnosti i zajedništva te ostvarivati preduvjeti za povratak/useljavanje hrvatskog iseljeničtva/dijaspore, kao i dolazak mladih ljudi i obitelji koji će u RH pronaći svoje mjesto za rad i život. Na taj se način proaktivno pristupa razvoju odnosa RH s HIRH-om.

Ostvarenju PC2 značajno će pridonijeti programi, projekti i aktivnosti usmjereni ka očuvanju i razvijanju hrvatskoga nacionalnog i kulturnog identiteta i ponosa među pripadnicima HIRH-a. To uključuje i skrb o poučavanju hrvatskog jezika i kulture unaprjeđivanjem sustava poučavanja hrvatskog jezika kako bi se olakšalo uspostavljanje veza i suradnja te jačala povezanost. Također, poticat će se povećanje dostupnosti i iznosa financiranja programa i projekata koji će omogućiti uspostavljanje veza i suradnje s HIRH-om te proširiti obuhvat dionika izvan RH uključenih u projekte u području kulture, ali i drugim područjima od interesa i značaja za očuvanje identiteta. Važnu ulogu u tome imat će projekti i aktivnosti institucionalnog karaktera. Digitalizacija u globalnom i lokalnom kontekstu te u svim područjima ljudskog djelovanja (i.e. digitalna transformacija) danas je nužna i stoga će se u svrhu olakšanja uspostavljanja i održavanja svih vrsta veza s HIRH-om poticati primjena digitalizacije u svim procesima u odnosu na HIRH.

Ovim posebnim ciljem Nacionalnog plana poticat će se i razvoj gospodarske suradnje s HIRH-om, što se, između ostaloga, specifično odnosi na poticanje pokretanja i razvoja poslovanja HIRH-a u RH ili na suradnju HIRH-a s hrvatskim gospodarskim subjektima. To će pridonijeti i jačanju ukupne gospodarske razmjene (RH) s drugim državama. Radi djelotvornije koordinacije i djelovanja svih državnih institucija koje skrbe o HIRH-u jačat će međuresorna suradnja svih propisanih nositelja odnosa i suradnje s HIRH-om, a važan doprinos u tom segmentu (kao i razmjeni hrvatskoga kulturnog stvaralaštva i promociji RH u svijetu) bit će uzajamna suradnja tih nositelja na uspostavi i osnivanju hrvatskoga kulturnog instituta. Također, PC2 potiče uspostavljanje i razvijanje veza te unaprjeđenje suradnje i jačanje povezanosti s HIRH-om, čime se osigurava očuvanje hrvatskog identiteta i ispunjenje preduvjeta za osjećaj zajedništva i pripadnosti hrvatskom narodu (za što se, između ostalog, očekuje da će u konačnici rezultirati i remigracijom određenog broja hrvatskog iseljeničtva/dijaspore – značajan demografski potencijal za RH, SC6 NRS-a).

7.2.2. Mjere za provedbu PC2

Taksativno se navode sljedeće mjere Nacionalnog plana za postizanje PC2:

1. *očuvanje i razvijanje kulturnoga i nacionalnoga identiteta HIRH-a*
2. *poticanje učenja i poučavanja hrvatskog jezika*
3. *poticanje i podupiranje programa, projekata i potpora HIRH-a*
4. *poticanje digitalne transformacije u području odnosa s HIRH-om*
5. *poticanje gospodarske suradnje s HIRH-om*
6. *jačanje međuresorne suradnje institucionalnih nositelja odnosa i suradnje RH s HIRH-om.*

Kao planirani rok provedbe tih mjera navodi se 2027. godina.

7.2.3. Doprinos PC2 SDG-ovima

Provedba PC2 Nacionalnog plana utječe na postizanje SDG-a (10.): „smanjiti nejednakost između i unutar država”, osobito podcilja 10.7.: „olakšati uređenu, sigurnu, regularnu i odgovornu migraciju i mobilnost ljudi uključujući implementaciju planiranih i dobro vođenih migracijskih politika”. Uspostavljanjem veza i razvijanjem povezanosti RH s HIRH-om (razvojem odnosa s HIRH-om) ispunjavat će se i preduvjeti za sigurnu, odgovornu i regularnu migraciju i mobilnost HIRH-a u odnosu na RH. Također, provedba PC2 utječe na postizanje SDG-a (4.): „osigurati uključivo, kvalitetno i pravično obrazovanje i promicati mogućnosti cjeloživotnog obrazovanja za sve”, osobito podcilja 4.b: „do kraja 2030. značajno proširiti na globalnoj razini broj stipendija za školovanje koje su dostupne zemljama u razvoju, posebno najnerazvijenijim zemljama, malim otočnim državama u razvoju i afričkim zemljama za upise radi stjecanja višeg obrazovanja uključujući stručne obuke i informacijske i komunikacijske tehnologije te tehničke, inženjerske i znanstvene programe u razvijenim zemljama i ostalim zemljama u razvoju” i 4.c.: „do kraja 2030. značajno povećati ponudu kvalificiranih učitelja uključujući međunarodnu suradnju za obuku učitelja u zemljama u razvoju, posebno u najnerazvijenijim zemljama i malim otočnim državama u razvoju”. U tom smislu razvijanja povezanosti i odnosa s HIRH-om PC2 Nacionalnog plana ogledat će se i u provedbi učenja i poučavanja hrvatskog jezika putem učitelja nastave hrvatskog jezika i stipendiranja polaznika tečajeva učenja hrvatskog jezika.

7.3. PC3: Povratak hrvatskog iseljeničtva/dijaspore i njihovih potomaka u RH

Tablica 7. Intervencijska logika PC3

Pokazatelj ishoda:	Početna vrijednost (2020):	Ciljana vrijednost (2027.):
OI.02.3.97 Broj hrvatskih državljana doseljenih iz inozemstva u Republiku Hrvatsku	8.460	10.000

Izvor: SDUHIRH, veljača 2022.

7.3.1. Doprinos provedbi PC3 iz hijerarhijski nadređenih akata strateškog planiranja

Povratak i useljavanje hrvatskog iseljeničtva/dijaspore (i njihovih potomaka u RH) jedno je od prioritetnih područja u ostvarenju SC6 NRS-a, tj. demografskoj revitalizaciji i boljem položaju obitelji u Republici Hrvatskoj. Provedbom PC3 Nacionalnog plana jasno će se ostvarivati aktivnosti u prioritetnom području javnih politika definiranih NRS-om, tj. u području jačanja povezanosti s HIRH-om i povratku hrvatskog iseljeničtva/dijaspore. Mjerama i aktivnostima za postizanje PC3 ostvarit će se osnovni preduvjeti za povratak/useljavanje i dolazak mladih ljudi i obitelji (iz hrvatskog iseljeničtva/dijaspore) koji će u RH pronaći svoje mjesto za rad i život.

Uzimajući u obzir najnovija normativna unaprjeđenja, kojima se pripadnicima hrvatskog naroda izvan RH omogućuje olakšano i pojednostavljeno stjecanje hrvatskog državljanstva, a brojnim osobama hrvatskog podrijetla pogodnosti pri reguliranju boravka u RH, javna administracija nastavit će unaprjeđivati postojeće i donositi nove propise kojima će se olakšavati proces integracije u hrvatsko društvo. Navedeno će pridonijeti stvaranju pozitivnijeg i poticajnijeg

okruženja za povratak i useljavanje hrvatskog iseljeničtva/dijasore u RH. PC3 će vrlo važan doprinos spomenutome strateškom cilju omogućiti ostvarenjem trajne kulture dolazaka svih naraštaja hrvatskog iseljeničtva/dijasore u RH. To se posebno odnosi na mlade koje će se putem posebnih programa i projekata poticati na školovanje, studiranje i turistički dolazak u RH kako bi se razvili spoznaja i osjećaj pripadnosti hrvatskom narodu, što će rezultirati i njihovim brojnim ostancima u RH.

Usto, provedbom predviđenih mjera PC3 kontinuirano će se informirati i senzibilizirati javnost o svim prednostima i potencijalima povratka i useljavanja hrvatskog iseljeničtva/dijasore (što uključuje i njihove potomke). Financirat/sufinancirat će se projekti lokalnog i regionalnog karaktera i organizacija civilnoga društva (u i izvan RH) s tematikom povratka i useljavanja te integracije povratnika i useljenika iz hrvatskog iseljeničtva/dijasore. Time će se dati pozitivan primjer i motiv za daljnji razvoj demokratskog društva, povjerenja u institucije te kontroliranu i odgovornu migracijsku politiku u korist cjelokupnoga hrvatskog društva. PC3 utječe na to da povratak i useljavanje hrvatskog iseljeničtva/dijasore (uključujući i potomke hrvatskog iseljeničtva/dijasore) u RH izravno pridonosi demografskom potencijalu RH te ostvarenju SC6 NRS-a „Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji”, tj. postiže se željeni učinak za RH do 2030. godine.

7.3.2. Mjere za provedbu PC3

Taksativno se navode sljedeće mjere Nacionalnog plana za postizanje PC3:

1. *ostvarenje poticajnog okruženja za povratak/useljavanje hrvatskog iseljeničtva/dijasore*
2. *privlačenje mladih naraštaja iz hrvatskog iseljeničtva/dijasore na dolazak, školovanje i studij u RH*
3. *unaprjeđenje integracije povratnika/useljenika iz hrvatskog iseljeničtva/dijasore u hrvatsko društvo*
4. *informiranje i senzibiliziranje javnosti o povratku/useljavanju hrvatskog iseljeničtva/dijasore u RH*
5. *pružanje podrške razvoju i provedbi projekata s ciljem poticanja povratka, useljavanja i integracije hrvatskih iseljenika/dijasore u RH.*

Kao planirani rok provedbe tih mjera navodi se 2027. godina.

7.3.3. Doprinos PC3 SDG-ovima

Provedba PC3 utječe na postizanje SDG-a (10.): „smanjiti nejednakost između i unutar država”, osobito podcilja 10.7.: „olakšati uređenu, sigurnu, regularnu i odgovornu migraciju i mobilnost ljudi uključujući implementaciju planiranih i dobro vođenih migracijskih politika”. Organizacijom i provedbom javnih/institucionalnih programa dolazaka u RH ispunjavat će se i preduvjeti za sigurnu, odgovornu i regularnu mobilnost i migraciju HIRH-a prema RH. Također, provedba PC3 utječe na postizanje SDG-a (4.): „osigurati uključivo, kvalitetno i pravično obrazovanje i promicati mogućnosti cjeloživotnog obrazovanja za sve”, tj. podcilja 4.b: „do kraja 2030. značajno proširiti na globalnoj razini broj stipendija za školovanje koje su dostupne zemljama u razvoju, posebno najnerazvijenijim zemljama, malim otočnim državama u razvoju i afričkim zemljama za upise radi stjecanja višeg obrazovanja uključujući stručne obuke i informacijske i komunikacijske tehnologije te tehničke, inženjerske i znanstvene programe u razvijenim zemljama i ostalim zemljama u razvoju”. U tom smislu povratak i useljavanje hrvatskog iseljeničtva/dijasore (što uključuje i njihove potomke) u RH, kao područje PC3 Nacionalnog plana, ogledat će se u provedbi

mjera poput stipendiranja Hrvata za školovanje s ciljem stjecanja visokog obrazovanja, omogućavanja upisa na studije na hrvatskim visokim učilištima te mogućnosti cjeloživotnog učenja i sudjelovanja u projektima znanstvene suradnje.

8. Indikativni financijski okvir s prikazom financijskih pretpostavki za provedbu posebnih ciljeva

Indikativni financijski okvir za provedbu posebnih ciljeva ovoga Nacionalnog plana predstavlja Državni proračun Republike Hrvatske u okviru razdjela 032 Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, što uključuje Glave 03205 Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske i 03210 Hrvatska matica iseljenika te projekcije proračuna. Planirani izvori financiranja u Državnom proračunu RH su:

- 11 *Opći prihodi i primitci*
- 41 *Prihodi od igara na sreću*
- 43 *Ostali prihodi za posebne namjene.*

Posebni ciljevi utvrđeni ovim Nacionalnim planom provodit će se putem mjera definiranih trogodišnjim akcijskim planovima za provedbu Nacionalnog plana. Alokacija i raspoloživost financijskih sredstava za provedbu pojedinih mjera, izvori financiranja i planirana sredstva detaljnije će se prikazati u provedbenim akcijskim planovima. Za ukupno razdoblje provedbe Nacionalnog plana izradit će se dva akcijska plana koji će sadržavati razrađene mjere i planirana financijska sredstva: Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana razvoja odnosa Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske od 2022. do 2024. godine i Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana razvoja odnosa Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske od 2025. do 2027. godine.

Naglašavaju se sljedeće potrebne alokacije sredstava za postizanje posebnih ciljeva Nacionalnog plana:

- ⇒ za provedbu PC1 za razdoblje 2022. – 2027. potrebno je osigurati ukupno 337.130.000,00 kuna, a sredstva su planirana Državnim proračunom i projekcijama proračuna u okviru aktivnosti: A565026 Međunarodni programi hrvatskog radija „Glas hrvatske”, A570036 Proizvodnja TV programskih sadržaja za međunarodno emitiranje, A862007 Stipendije za studente i učenike pripadnike hrvatskog naroda izvan RH, A862020 Poticaji za obrazovanje i znanost, kulturu, zdravstvo, poljoprivredu i ostale programe Hrvata u BiH, A862024 Međuvladini mješoviti odbori, A862026 Organiziranje stručnih seminara i radionica za Hrvate izvan RH, A862028 Potpora učenju hrvatskoga jezika za hrvatsko iseljništvo i hrvatsku manjinu u inozemstvu, A862029 Programi i projekti hrvatskog iseljništva, A862030 Program potpore Sveučilištu i Hrvatskom narodnom kazalištu u Mostaru te A862032 Program potpore strateškim projektima hrvatske nacionalne manjine u inozemstvu na izvoru 11 *Opći prihodi i primitci* i na izvoru 41 *Prihodi od igara na sreću*.
- ⇒ za provedbu PC2 za razdoblje 2022. – 2027. potrebno je osigurati ukupno 436.383.655,00 kuna, a sredstva su planirana Državnim proračunom i projekcijama proračuna u okviru aktivnosti: A862006 Programi Hrvata izvan RH, A862011 Programi pomoći hrvatskoj manjini u inozemstvu, A862018 Programi pomoći hrvatskoj manjini u inozemstvu – međunarodna razvojna suradnja, A862020 Poticaji za obrazovanje i znanost, kulturu, zdravstvo, poljoprivredu i ostale programe Hrvata u BiH, A862022 Savjet Vlade RH za Hrvate izvan Republike Hrvatske, K862017 Informatizacija Državnog ureda za Hrvate izvan RH, A565022 Administracija i upravljanje, A565058 Administracija i upravljanje iz evidencijskih prihoda, A862028 Potpora učenju hrvatskoga jezika za hrvatsko iseljništvo i hrvatsku manjinu u inozemstvu, A862029 Programi i projekti hrvatskog iseljništva, A862031 Registar hrvatskih subjekata izvan Republike Hrvatske te A862034 Program poticanja povratka na izvoru 11 *Opći prihodi i primitci* i na izvoru 41 *Prihodi od igara na sreću*.

⇒ za provedbu PC3 za razdoblje 2022. – 2027. potrebno je osigurati ukupno 47.675.790,15 kuna, a sredstva su planirana Državnim proračunom i projekcijama proračuna u okviru aktivnosti: A862025 Hrvatske svjetske igre, A862028 Potpora učenju hrvatskoga jezika za hrvatsko iseljništvo i hrvatsku manjinu u inozemstvu, A862029 Programi i projekti hrvatskog iseljništva te A862034 Program poticanja povratka na izvoru 11 *Opći prihodi i primitci*, na izvoru 41 *Prihodi od igara na sreću* te na izvoru 43 *Ostali prihodi za posebne namjene*.

Nacionalnim se planom sveukupno planira za razdoblje do 2027. godine utrošiti 821.189.445,15 kuna. Ta su sredstva primarno planirana Državnim proračunom Republike Hrvatske i projekcijama proračuna, ali s obzirom na višegodišnje razdoblje provedbe Nacionalnog plana i utvrđene posebne ciljeve i mjere, moguće je očekivati i druge izvore financiranja koji će naknadno biti utvrđeni Akcijskim planom.

9. Okvir za praćenje, izvještavanje i vrjednovanje

Okvir za praćenje, izvještavanje i vrjednovanje Nacionalnog plana usklađen je:

- *sa zakonodavnim okvirom koji uređuje cjelokupan sustav strateškog planiranja i upravljanja razvojem RH*
- *s podzakonskim aktima kojima se uređuje provedba postupka vrjednovanja*
- *s aktima kojima se definiraju rokovi te postupci praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za JLP(R)S-ove*
- *s pripadajućim/vezanim metodološkim okvirom.*

Ističe se kako Nacionalni plan donosi Vlada RH s ciljem unaprjeđenja odnosa RH s HIRH-om, a osobita važnost Nacionalnog plana ogleda se u činjenici da se njim dizajnira i ostvaruje nova strateška platforma za provedbu aktivne i učinkovite politike u odnosu na aktualne i srednjoročne potrebe HIRH-a. Također se kontinuirano nakon donesene Strategije ovim Nacionalnim planom nastavlja s razvojem akata strateškog planiranja u spomenutom području. Nacionalni plan objavit će se u NN te će biti dostupan na mrežnoj stranici SDUHIRH-a radi njegove vidljivosti, transparentnosti i dosljedne provedbe (te kvalitetne integracije načela strateškog planiranja koja su ranije spomenuta u tekstu Nacionalnog plana). Koordinator za strateško planiranje (SDUHIRH-a) zadužen je za praćenje i izvještavanje o aktima strateškog planiranja.

9.1. Okvir za praćenje i izvještavanje

Kao temelj okvira za praćenje i izvještavanje o Nacionalnom planu ističu se ciljevi tog procesa:

- ❖ *sustavno i dosljedno praćenje uspješnosti provedbe strateških elemenata Nacionalnog plana*
- ❖ *učinkovito upravljanje provedbom tog plana*
- ❖ *omogućavanje primjerene analize učinka, ishoda i rezultata provedenih ciljeva i mjera*
- ❖ *utvrđivanje nenamjernih pozitivnih (i prevencija mogućih negativnih) posljedica provedbe akta strateškog planiranja*
- ❖ *osiguranje transparentnosti i odgovornosti za korištenje javnih sredstava i izvještavanje javnosti o učincima utroška javnih sredstava.*

SDUHIRH kao nositelj izrade Nacionalnog plana kontinuirano će pratiti uspješnost provedbe posebnih ciljeva Nacionalnog plana, kao i mjera za njihovo ostvarivanje (ali i ostale strateške elemente Nacionalnog plana). U tu će se svrhu prikupljati, analizirati i obrađivati podatci o ostvarenju unaprijed određenih pokazatelja ishoda i rezultata kojima se prati napredak u ostvarenju posebnih ciljeva i mjera. Same mjere za postizanje posebnih ciljeva Nacionalnog plana, detaljnije opisane u Akcijskom planu, preuzimaju se i dodatno razrađuju/revidiraju i u Provedbenom programu.

O napretku u ostvarenju postavljenih ciljeva i izazovima u provedbi nositelj izrade Nacionalnog plana izrađivat će izvješća o napretku njegove provedbe. Godišnje izvješće o provedbi posebnih ciljeva i ostvarenju pokazatelja ishoda iz Nacionalnog plana SDUHIRH će podnositi Koordinacijskom tijelu za strateško planiranje tijela javne vlasti u RH (MRRFEU) u skladu s propisanim rokovima i uputama. Okviru za praćenje i izvještavanje uspješnosti provedbe posebnih ciljeva i mjera Nacionalnog plana dodatno će pridonijeti i godišnje izvješće o provedbi Strategije i Zakona koje SDUHIRH podnosi Hrvatskom saboru. U postupku praćenja i izvještavanja nadalje je potrebno istaknuti i značajnu ulogu Savjeta Vlade koje kao savjetodavno tijelo Vlade RH pruža pomoć toj Vladi u kreiranju i provedbi politika, aktivnosti i programa u odnosu na HIRH te redovito raspravlja o provedbi Strategije i Zakona. Time se kreiraju elementi dodane vrijednosti načelima kvalitetnog strateškog planiranja i upravljanja.

9.2. Okvir za vrjednovanje

U skladu sa zakonodavnim okvirom koji uređuje sustav strateškog planiranja i upravljanja razvojem RH Nacionalni plan podliježe postupku vrjednovanja. Taj se postupak provodi u tri faze, tj. smislene tematske cjeline i to tijekom izrade, tijekom provedbe i nakon provedbe Nacionalnog plana. Posebno se ističe kako je tijekom provedbe postupaka vrjednovanja Nacionalnog plana potrebno pratiti razvoj i analize mjerodavnih javnih politika. Za koordinaciju i organizaciju postupaka provedbe vrjednovanja zadužen je Odbor za vrjednovanje koji čine koordinator za strateško planiranje (SDUHIRH), predstavnici Koordinacijskog tijela (MRRFEU-a) te predstavnici neovisnih unutarnjih ustrojstvenih jedinica tijela nadležnog za izradu akta koji nisu sudjelovali u izradi Nacionalnog plana.

Prvi postupak vrjednovanja Nacionalnog plana, tj. smisljena tematska cjelina vrjednovanja izrade Nacionalnog plana provedena je 2022. godine. SDUHIRH je od 2. siječnja do 4. veljače 2022. godine proveo **unutarnje prethodno vrjednovanje** postupka izrade Nacionalnog plana. Spomenuto vrjednovanje proveli su službenici SDUHIRH-a zaposleni unutar funkcionalno neovisne organizacijske jedinice o tijelima nadležnim za izradu i provedbu Nacionalnog plana (tj. Služba za gospodarsku suradnju, specifično, s relevantnim iskustvom, znanjima i vještinama u strateškom planiranju i upravljanju, kao i ekonometriji i socijalnoj ekonometriji). **Opći cilj provedenog postupka** bio je analizirati i procijeniti opravdanost, relevantnost i koherentnost postupka izrade Nacionalnog plana i prijedloga temeljnih strateških akata (u smislu Nacionalnog plana i vezanih dokumenata) te njihovu intervencijsku logiku i planirane načine praćenja provedbe i krajnjih ishoda. **Specifični cilj provedenog postupka** bio je snažno integrirati načela strateškog planiranja u postupak izrade Nacionalnog plana i vezanih dokumenata te osigurati njihovu provedivost. Rezultati provedenog postupka vrjednovanja u općenitom smislu induktivnog zaključivanja ukazali su na sljedeće:

- ☞ *postupak izrade Nacionalnog plana kvalitativno odgovara svim prethodno navedenim načelima strateškog planiranja (poglavlje 4.) kojima se osiguralo povećanje kvalitete strateškog planiranja, tj. upravljanja prilikom izrade Nacionalnog plana*
- ☞ *Nacionalni plan i vezani dokumenti/akti strateškog planiranja ocjenjuju se provedivima, uz navođenje nekoliko rizika (uglavnom manje značajne razine strateškog učinka)*
- ☞ *daje se generalna preporuka izrade procjene učinka rizika u provedbi Nacionalnog plana i vezanih dokumenata/akata, kao i procjene učinka Nacionalnog plana u smislu izračuna društvenog povrata na ulaganja (tzv. SROI).*

Detaljniji opis postupka unutarnjega prethodnog vrjednovanja Nacionalnog plana podastrijeva se u zasebnom dokumentu.

U sljedećim koracima planirana je provedba srednjoročnog vrjednovanja i naknadnog vrjednovanja Nacionalnog plana. Srednjoročno vrjednovanje tijekom provedbe, koje je planirano u 2024. godini, pokazat će napredak u postizanju ciljeva Nacionalnog plana te dati preporuke za otklanjanje svih uočenih smetnji i prepreka u provedbi Nacionalnog plana uključujući i prijedloge promjena ili nadopuna Nacionalnog plana. Naknadno vrjednovanje provest će se u 2028. godini te će sažeto ocijeniti cjelokupni utjecaj i učinak provedbe Nacionalnog plana, tj. njegova djelotvornost i učinkovitost u cijelom razdoblju provedbe (do 2027. godine).

10. Popis tablica i slika

10.1. Popis tablica

Tablica 1. Analiza temeljnih ciljanih skupina područja odnosa RH s HIRH-om	9
Tablica 2. Temeljne odrednice (pot)kategorija hrvatskog iseljništva/dijaspore.....	15
Tablica 3. SWOT analiza razvojnih potreba i potencijala za područje odnosa RH s HIRH-om	19
Tablica 4. Analiza ključnih dionika područja odnosa RH s HIRH-om.....	21
Tablica 5. Intervencijska logika PC1	32
Tablica 6. Intervencijska logika PC2	34
Tablica 7. Intervencijska logika PC3	36

10.2. Popis slika

Slika 1. Prikaz izrazite geografske disperzije temeljnih ciljanih skupina područja odnosa RH s HIRH-om.....	10
Slika 2. Prikaz strateške koncepcije Nacionalnog plana	26

11. Prilozi

Tekstualnom dijelu Nacionalnog plana prilaže se popunjeni tablični prikaz:

- Prilog 1. Predložak za izradu nacionalnog plana (.xlsx elektronski format)
- Prilog 2. Analiza stanja

11.1. Prilog 1. Predložak za izradu nacionalnog plana

Predložak za izradu nacionalnog plana u nastavku:

Prilog 1. Predložak
za izradu NP veljača

11.2. Prilog 2. Cjeloviti tekst Analize stanja

Dokumentu Analize stanja moguće je pristupiti dvostrukim klikom na prikazanu ikonu.

Analiza stanja -
veljača 2022..docx